

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 290/2015-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej, zo sudcu Milana Ľalíka a sudcu spravodajcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Mandzákom, Advokátska kancelária Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na odôvodnenie rozsudku podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžz 3/2014 z 18. marca 2015 a takto

rozhodol:

1. Základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení so základným právom na ochranu osobných údajov pred neoprávneným zhromažďovaním a iným zneužívaním údajov o svojej osobe podľa

čl. 19 ods. 3 a čl. 22 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivý proces priznané čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných v spojení s právom na súkromie garantovaným čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžz 3/2014 z 18. marca 2015 porušené bolo.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžz 3/2014 z 18. marca 2015 zrušuje v celom rozsahu a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodeväťdesiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Michala Mandzáka, Advokátska kancelária Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júna 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na odôvodnenie rozsudku podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) a základného práva na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s čl. 8 dohovoru rozsudkom Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 10 Sžz 3/2014 z 18. marca 2015 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

«Sťažovateľ podal na Najvyššom súde Slovenskej republiky žalobu voči Finančnému riaditeľstvu SR a Kriminálnemu úradu finančnej správy žalobu podľa § 250v O.s.p. o ochrane pred nezákonným zásahom v súvislosti s tým, že označené orgány štátnej správy vedú sťažovateľa v zozname „BIELE KONE“, v ktorom sa nachádza i sťažovateľ.

V uvedenom návrhu sťažovateľ uviedol:

„Zoznam „bielych koní“ obsahuje zoznam fyzických osôb, ktoré podľa žalovaných orgánov verejnej správy majú predstavovať „biele kone“ s tým, že k jednotlivej fyzickej osobe je spravidla priradená právnická osoba, resp. právnické osoby, v ktorých mal byť „biely kôň“ „činný“ s uvedením rodného čísla „bieleho koňa“, daňového identifikačného čísla daňového subjektu, v ktorej je biely kôň činný a uvedenia „funkčného“ obdobia „bieleho koňa“.

Uvedený zoznam „bielych koní“ žalovaný orgán verejnej správy 1/, jemu podriadené daňové úrady, ako i žalovaný orgán verejnej správy 2/ používajú pri svojej činnosti a disponujú ním najmä daňoví kontrolóri. Tento zoznam sa bežne „aktualizuje“, pričom ako vyplýva z počítačového súboru posledný „aktualizačný záznam“ vykonal daňový kontrolór Daňového úradu Žilina.

V tomto zozname je evidovaných 1.227 osôb, ku ktorým prislúcha 3.369 právnických osôb, v ktorých majú byť tieto „biele kone“ „činné“.

Existenciu zoznamu bielych koní potvrdil žalovaný orgán verejnej správy 2/, ktorý však uvádza, že tento zoznam vytvoril žalovaný orgán verejnej správy 1/.

Na tomto zozname sa nachádza i navrhovateľ.

V prílohe tohto návrhu prikladáme i výpis zo „zoznamu bielych koní“, z ktorého je zrejmé, že navrhovateľ je evidovaný v tomto zozname...

Máme za to, že žalované orgány verejnej správy ako štátne orgány sú v zmysle Ústavy Slovenskej republiky oprávnené postupovať len na základe zákona, v jeho medziach a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, pričom žiaden právny predpis žalované orgány verejnej správy neoprávňuje k tomu, aby vyhotovili takýto zoznam, užívali taký zoznam a zaraďoval do neho i navrhovateľa. Nezákonný zásah narušuje právo navrhovateľa na ochranu osobnosti, a to najmä jeho právo na ochranu cti, dôstojnosti, vrátane jeho práva na dobrú povesť. Navrhovateľ a právnická osoba, v ktorej je podľa zaradenia žalovaného orgánu verejnej správy činný ako „biely kôň“ sú totiž v daňových konaniach správcom dane aj takto vyhodnocovaní. V neposlednom rade je potrebné poukázať i na porušenie práva navrhovateľa na ochranu súkromia (vrátane práva na ochranu osobných údajov), keďže žalovaný orgán verejnej správy eviduje navrhovateľa v takomto zozname aj s jeho rodným číslom.

V uvedených súvislostiach poukazujeme na ustanovenie § 5 písm. b/ Zákona č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva v znení neskorších predpisov (ďalej aj ako „Zákon č. 333/2011 Z. z.“) v zmysle ktorého Kriminálny úrad finančnej správy (t.j. žalovaný orgán verejnej správy 2/): „používa informačné systémy finančnej správy, v ktorých zhromažďuje, spracúva, uchováva, odovzdáva, využíva, ochraňuje a vyraduje informácie a osobné údaje o osobách, ktoré porušili daňové predpisy alebo colné predpisy alebo je dôvodné podozrenie, že porušujú daňové predpisy alebo colné predpisy, alebo ktoré v oblasti pôsobnosti finančnej správy narušili alebo je dôvodné podozrenie, že narúšajú verejný poriadok a ďalšie informácie o takýchto porušeníach daňových predpisov alebo colných predpisov alebo narušeníach verejného poriadku; takéto informácie a osobné údaje poskytne alebo sprístupní finančnému riaditeľstvu, daňovému úradu alebo colnému úradu v rozsahu potrebnom na plnenie ich úloh“.

V tomto smere sa žiada poznamenať, že ani toto zákonné ustanovenie nedovoľuje žalovanému orgánu verejnej správy 2/ evidovať navrhovateľa v zozname bielych koní, pričom navrhovateľ neporušil daňové alebo colné predpisy a v jeho prípade neexistuje ani dôvodné podozrenie, na základe ktorého by mohol byť navrhovateľ evidovaný v tomto zozname. Navyše sa žiada poznamenať, že ani ustanovenie § 5 písm. b/ Zákona č. 333/2011 Z. z. neumožňuje žalovanému orgánu verejnej správy 2/ vytvoriť a viesť zoznam bielych

koní. Inými slovami povedané, v materiálnom právnom štáte, kedy základné práva a ľudské slobody majú byť reálne zabezpečované, a nie len iluzórne zachytené v Ústave SR, je nemysliteľné už to, aby štátny orgán, ktorý je viazaný ústavným imperatívom konať len na základe zákona, v jeho medziach a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, nazval akúkoľvek osobu bielym koňom. Takéto dehonestujúce označenie totiž narušuje dôstojnosť jednotlivca.“

O tejto žalobe rozhodol všeobecný súd napadnutým rozsudkom tak, že žalobu zamietol ako nedôvodnú.»

3. Sťažovateľ namietol porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy argumentáciou, v ktorej o merite sporu uviedol:

«Máme za to, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia nie je náležité odôvodnené, a preto došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru ako i čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Poukazujeme aj na ustálenú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky:

„Odôvodnenie rozhodnutia súdu musí byť zřejmé, jasné a zrozumiteľné nielen súdu, ale aj účastníkovi konania, keďže súd rozhoduje o jeho právnej veci (I. ÚS 241/07).“

„Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. (IV. ÚS 115/03)“

Z práva na spravodlivý proces a nadväzujúcej judikatúry jasne vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa relevantnými námietkami a návrhmi účastníka konania a s týmito sa v odôvodnení rozhodnutia vysporiadať.

Najvyšší súd SR v podstate zaujal právny názor, že orgány finančnej správy majú právo spracovať zoznam bielych koní; a keďže tento zoznam nie je verejne prístupný, tak podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľa. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR za zásah do práv sťažovateľa sú zodpovední predstavitelia tlače, ktorí daný zoznam zverejnili. Najvyšší súd Slovenskej republiky však absolútne ignoroval právnu argumentáciu sťažovateľa predloženú jednak v žalobnom návrhu a jednak v ďalších podaniach, v ktorých sťažovateľ poukazoval na to, že

vedenie a využívanie takéhoto zoznamu predstavuje prostriedok tajného sledovania, na ktorý orgány finančnej správy nemajú zákonnú právomoc.

Európsky súd pre ľudské práva vo svojej konštantnej judikatúre vychádza z toho, že zásah do práva na súkromie (čl. 8 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd) je už samotné uschovávanie osobných údajov o súkromnej osobe, pričom prípadné neumožnenie dotknutej osoby rozporovať tieto údaje je potrebné považovať za samostatný zásah (napr. Rozhodnutie Amann proti Švajčiarsku, rozsudok veľkého senátu zo dňa 16.02.2000). Európsky súd pre ľudské práva pritom akcentuje zásadu legality a zásadu proporcionality, pričom nemenej významné sú aj procedurálne záväzky, ktorý je štát povinný zabezpečiť na ochranu práv dotknutej osoby pred svojvôľou zo strany štátnych orgánov. Inými slovami povedané, zásada legality predpokladá, že k obmedzeniu práva na súkromie dôjde na základe kvalitného zákona.

Napríklad Európsky súd pre ľudské práva považoval za porušenie práva na súkromie zaradenie sťažovateľa do databázy potenciálnych extrémistov (rozhodnutie ESĽP vo veci Shimovolos proti Rusku z 21.06.2011), kedy k zaradeniu do takéhoto zoznamu došlo na základe neverejného nariadenia ministra.

Máme za to, že v danom prípade nie je zachovaný princíp legality pretože žiaden zákon neumožňoval Finančnému riaditeľstvu SR zostaviť takýto zoznam. Finančné riaditeľstvo SR si atrahovalo túto právomoc v Organizačnom poriadku a to konkrétne v čl. 23 ods. 2 písm. n/, ktorá Sekcii daňovej a colnej, odboru boja proti daňovým podvodom, oddelenia boja proti daňovým podvodom „priznáva nasledovné oprávnenie“:

„vytvára, udržiava, prevádzkuje osobitné databázy, v ktorých najmä zhromažďuje, spracúva, vyhodnocuje informácie od daňových orgánov a ostatných zložiek štátnej správy o skutočnostiach a osobách, ktoré porušili alebo je dôvodné podozrenie, že porušujú daňové zákony; tieto informácie uschováva, ochraňuje, využíva, vyraduje.“

Organizačným poriadok si však Finančné riaditeľstvo nemohlo prisvojiť právomoc, ktorá mu zo zákona vôbec neprislúcha. Takúto zákonnú právomoc má len Kriminálny úrad finančnej správy v zmysle ustanovenia § 5 písm. b/ Zákona č. 333/2011 Z. z., avšak toto zákonné ustanovenie nespĺňa štandardy kvalitného zákona v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Tento zákon totiž neposkytuje ani procesné záruky na ochranu práv

dotknutej osoby (zákon neustanovuje ako sa daný zoznam tvorí, kto má konkrétne k takémuto zoznamu prístup, neustanovuje nezávislý orgán, ktorý by kontroloval vedenie takéhoto zoznamu, nie je zrejmé, na základe akých kritérií sa osoby zaraďujú a vyradujú z tohto zoznamu, neustanovuje dodatočné informovanie dotknutej osoby o vedení takéhoto zoznamu). Máme preto, že v danom prípade nebol zachovaný princíp legality, lebo ustanovenie § 5 písm. b/ Zákona č. 333/2011 Z. z. nie je kvalitným zákonom v zmysle štandardov judikatúry EŠLP.

Pri vedení inkriminovaného zoznamu nie je zachovaný ani princíp proporcionality požadujúci, aby medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom bol zachovaný vzťah primeranosti. EŠLP napr. považoval za proporcionálne zaradenie do novozriadeného automatizovaného registra páchatelov sexuálnych trestných činov v prípade Bouchacourt proti Francúzsku (rozsudok zo dňa 17.02.2009, číslo: 5335/06), a to z dôvodu, že dotknutá osoba bola oboznámená so zaradením do takéhoto zoznamu ako i s povinnosťami z neho vyplývajúcimi, dotknutá osoba mala možnosť požiadať o výmaz z takéhoto zoznamu, zákonom bol stanovený okruh osôb, ktoré mali prístup k takémuto zoznamu a ktorí mali zákonnú povinnosť mlčanlivosti.

V danom prípade nie je dodržaný princíp proporcionality, keďže sťažovateľ sa dozvedel až z médií, že takýto zoznam existuje a že je v takomto zozname evidovaný, nebol oboznámený s dôvodom zaradenia do tohto zoznamu, nie je zrejmé, akú dobu má byť v tomto zozname zaradený a pod.

K týmto podstatným námietkam (uplatňovaným v konaní pred Najvyšším súdom SR) však Najvyšší súd SR nič neuviedol, len lakonicky konštatoval, že vedenie takéhoto zoznamu je možné len na základe toho, že orgány finančnej správy majú právomoc spracovávať osobné údaje. Takéto odôvodnenie je však nedostačujúce, a preto ním došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a ľudských slobôd. Protirečivosť odôvodnenia Najvyššieho súdu SR spočíva v tom, že na strane jednej sa sťažovateľovi vyčíta, že neunesol dôkazné bremeno ohľadom toho, že zásah bol zameraný voči sťažovateľovi, a na strane druhej bez akéhokoľvek odôvodnenia odmietol vypočuť svedkov navrhovaných sťažovateľom za účelom preukázania tejto okolnosti.

Máme preto za to, že Najvyšší súd SR ako primárny ochranca práva zlyhal a sťažovateľovi neposkytol ochranu jeho subjektívnych práv v súvislosti s jeho vedením v zozname „BIELE KONE“ a využívaním takéhoto zoznamu orgánmi finančnej správy a dôsledkom toho nastáva stav, že sťažovateľ je naďalej evidovaný v tomto zozname a orgány finančnej správy ho i takto vyhodnocujú. Takýmto postupom došlo o k porušeniu práva sťažovateľa na súkromie podľa čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.»

4. Na základe tejto právnej argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po zistení skutkového a právneho stavu veci vydal nález, v ktorom uvedie:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 10 Sžz 3/2014 zo dňa 18.03.2015 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

2. Zrušuje sa v celom rozsahu Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 10 Sžz/3/2014 zo dňa 18.03.2015 a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania na účet jeho právneho zástupcu Advokátska kancelária Mandzák a spol., s.r.o.“

5. Prvý senát ústavného súdu sťažnosť prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 1. júla 2015 a uznesením rozhodol, že sťažnosť sťažovateľa prijíma na ďalšie konanie.

6. Po prijatí sťažnosti na konanie ústavný súd požiadal o vyjadrenie k sťažnosti najvyšší súd ako účastníka konania pred ústavným súdom. Ústavný súd dal príležitosť vyjadriť sa k sťažnosti aj orgánom verejnej správy, proti ktorým smerovala žaloba v konaní pred najvyšším súdom. Hoci tieto orgány verejnej správy nie sú účastníkom ani vedľajším

účastníkom konania o sťažnosti, ústavný súd ich pokladá za subjekty práva s právnym záujmom na výsledku konania pred ústavným súdom.

7. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti písomne vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu JUDr. Daniela Švecová. Vyjadrenie bolo ústavnému súdu doručené 10. augusta 2015. Predsedníčka najvyššieho súdu uviedla:

„Na základe Vašej žiadosti predkladám vyjadrenie k ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Sžz/3/2014 zo dňa 18. marca 2015...

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodoval v predmetnej veci ako súd prvého stupňa podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku o návrhu pred nezákonným zásahom, ktorý mal spočívať v tom, že Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky a Kriminálny úrad finančnej správy (v konaní v postavení odporcov 1/ a 2) vyhotovili a vedú tzv. zoznam „BIELE KONE“, v ktorom malo byť uvedené aj meno navrhovateľa s jeho rodným číslom, ktorý používajú aj daňové orgány, čím sa všetky tieto orgány dopúšťajú zásahu do jeho práv a právom chránených záujmov. Tvrdil, že nezákonný zásah narušuje jeho právo na ochranu osobnosti, najmä právo na ochranu cti, dôstojnosti a práva na dobrú povesť, ako aj právo na ochranu súkromia, vrátane práva na ochranu osobných údajov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po tom, ako dospel k záveru o prípustnosti návrhu v zmysle § 250v ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku skúmal jeho dôvodnosť, predovšetkým naplnenie zákonných znakov nezákonného zásahu. Zistil pri tom, že samotné evidovanie navrhovateľa v akomkoľvek zozname vedenom správnymi orgánmi v rámci ich právomocí nemožno považovať za konanie voči navrhovateľovi priamo zamerané a vykonané, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že o evidencii v zozname sa nedozvedel z činnosti odporcov, ale bol na túto skutočnosť upozornený redaktorkou portálu GINN. Najvyšší súd preto vychádzal zo záveru, že v konaní nebola preukázaná nezákonnosť tvrdeného zásahu vo vzťahu k odporcom. V podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

Vychádzajúc z uvedeného považuje Najvyšší súd Slovenskej republiky sťažnosť sťažovateľa za nedôvodnú a navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky túto sťažnosť odmietol ako neopodstatnenú.“

8. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril aj prezident finančnej správy Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“) Ing. František Imrecze. V liste z 27. júla 2015 uviedol:

«... Finančné riaditeľstvo SR si dovoľuje poukázať na skutočnosť, že sa plne pridržiava svojho vyjadrenia uvedeného v Oznámení výsledku prešetrenia sťažnosti č. 1300210/1/60635/2015 zo dňa 9.2.2015, ktoré bolo doručené sťažovateľovi a prostredníctvom neho bolo aj predložené do súdneho spisu v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy sp. zn. 10 Sžz/3/2014 vedeného Najvyšším súdom SR, v ktorom bolo uvedené, že takýmto zoznamom nedisponuje. Zároveň Finančné riaditeľstvo SR predložilo do súdneho spisu na pojednávaní 18.3.2015 aj dokument - list Finančného riaditeľstva SR zo 4.4.2014 adresovaný tretej osobe v súlade so zákonom o slobodnom prístupe k informáciám, ktorým po zverejnení informácií vedenia zoznamu označeného ako „Daňové subjekty“, v ktorých sú evidované „biele kone“ na portáli www.ginn.pro (následne www.ginn.press) reagovalo na prvú žiadosť o poskytnutie informácie treťou osobou poskytnutím informácie, že takýmto zoznamom nedisponuje. Sťažovateľ, napriek tomu, že pred podaním samotnej žaloby nevyužil nijaký prostriedok nielen nápravy, ale ani zistenia skutkového stavu veci, umožneného osobitným predpisom v súlade so základnou zákonnou požiadavkou prípustnosti žaloby upravenou v piatej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, získal v priebehu súdneho konania dostatok informácií brániacich jeho tvrdeniu uvedenému v sťažnosti o tom, „že sťažovateľ je naďalej evidovaný v tomto zozname a orgány finančnej správy ho i takto vyhodnocujú“, ktorým odôvodňuje podanie sťažnosti Ústavnému súdu SR, pretože Finančné riaditeľstvo SR takýmto zoznamom nedisponuje. Sťažovateľ nebol a ani nemohol byť v nijakom daňovom konaní vyhodnocovaný ako biely kôň, pričom z tohto dôvodu nebol ani schopný svoje tvrdenie o takomto vyhodnocovaní v daňovom konaní v samotnom súdnom konaní preukázať, pretože takéto vyhodnotenie nie je ani možné s ohľadom na neexistenciu

zákonnej definície, či kritérií pojmu bielych koni a s ohľadom na skutočnosť, že ide o slangový výraz nejednoznačného významu, ktorého použitie na účely zodpovedajúce výkonu verejnej správy voči konkrétnym osobám nie je možné...

Finančné riaditeľstvo SR má k dispozícii zákonné oprávnenie na spracúvanie osobných údajov najmä v súlade s ustanoveniami § 164 daňového poriadku a § 8 zákona č. 479/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov v spojení so zákonnými kompetenciami podľa § 4 zákona č. 333/2011 Z. z. v znení neskorších predpisov, na aplikáciu ktorých sa vzťahuje zákon č. 122/2013 Z. z. v znení zákona č. 84/2012. Pokiaľ sťažovateľ je alebo bol daňovým subjektom alebo osobou oprávnenou konať za daňový subjekt, bolo Finančné riaditeľstvo SR podľa uvedených zákonných ustanovení oprávnené spracúvať aj jeho osobné údaje, vrátane rodného čísla. Z uvedeného dôvodu sťažovateľom v žalobe tvrdený nedostatok zákonného oprávnenia v súlade s článkom 2 ods. 2 Ústavy SR pri spracúvaní osobných údajov Finančným riaditeľstvom SR nemôže byť daný. Finančné riaditeľstvo SR nevyužíva na spracúvanie osobných údajov zákonné oprávnenia Kriminálneho úradu finančnej správy tak ako to zo žalobného petitu vyplývalo a ten považovalo Finančné riaditeľstvo SR z uvedeného dôvodu za nevykonateľný a nezrozumiteľný.

Sťažovateľ nedostatočnú kvalitu vyššie uvedených ustanovení zákona v žalobe neuvádzal, pretože uvádzal len nedostatok právomoci Finančného riaditeľstva SR ako taký a nedostatočnú kvalitu kompetenčného ustanovenia Kriminálneho úradu finančnej správy. Keďže v správnom súdnictve sa riešia prednostne otázky právne, bolo na zodpovednosti sťažovateľa, aby v žalobe vymedzil právne otázky v nadväznosti na tvrdený skutkový stav, ktorých riešenie požadoval. Týmito otázkami boli vo vzťahu k Finančnému riaditeľstvu SR len otázky nedostatku právomoci a otázky oprávnenosti použitia pojmu biele kone vo vzťahu k právu na ochranu osobnosti. Otázka ochrany súkromia sa však v intenciách žaloby vzťahovala výlučne na používanie rodného čísla, ktoré je na základe vyššie uvedených ustanovení zákona Finančné riaditeľstvo SR oprávnené spracúvať, pričom k tejto otázke navrhovateľ ani dodatočne nevyčerpal nijaké prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis. K otázke použitia pojmu biele kone sa Finančné riaditeľstvo SR vyjadrilo tak vo svojom vyjadrení k žalobe ako aj pri vybavení sťažnosti sťažovateľa.

Podľa názoru Finančného riaditeľstva SR Najvyšší súd SR v súdnom konaní konal spôsobom umožňujúcim poskytnutie ochrany práv sťažovateľa v maximálnej možnej miere, pretože abstrahoval do skutočnosti nepreukázania splnenia zákonom predpokladaných požiadaviek zákona na prípustnosť žaloby a riešil právne otázky v súlade so sťažovateľom uvádzanými tvrdeniami bez ohľadu na vlastné konštatovanie, že „Ochrana spomenutých práv súdmi má však vo vzťahu k ochrane poskytovanej orgánmi verejnej správy subsidiárny charakter a teda sa uplatní až potom, čo zo strany orgánov verejnej správy k náprave tvrdených porušených práv nedošlo“, pretože z vybavenej sťažnosti Finančným riaditeľstvom SR jednoznačne vyplynulo, že dôvod na poskytovanie ochrany súdom daný nie je.

Sťažovateľ ani v žalobe a ani v nijakých doplneniach netvrdil, že by konaním Finančného riaditeľstva SR malo byť realizované tajné sledovanie, toto netvrdil ani pri podaní sťažnosti doručenej Finančnému riaditeľstvu SR s cieľom dodatočného odstránenia základného predpokladu prípustnosti žaloby, ktorej znenie predpokladáme, že Ústavný súd SR má k dispozícii zo strany sťažovateľa. V žalobe iba žiadal, aby súd vydal zákaz Finančnému riaditeľstvu SR viesť sťažovateľa v zozname vyhotovenom podľa kompetenčného ustanovenia Kriminálneho úradu finančnej správy týkajúceho sa spracúvania údajov o osobách porušujúcich právne predpisy, čo nie je možné stotožniť s tajným sledovaním. Na ústnom pojednávaní až dňa 18.3.2015 uvádzané všeobecné tvrdenia zo strany právneho zástupcu sťažovateľa o Finančnom riaditeľstvom SR používaných operatívno-pátracích a informačno-technických prostriedkoch bez zákonného oprávnenia v súvislosti so systémom na spracúvanie účtovnej evidencie Idea sa netýkali predmetu žaloby a ani sa jej týkať nemohli. Pre prípustnosť žaloby a jej obsah, vrátane označenia tvrdeného rozporu správnymi predpismi, ktoré je imanentnou súčasťou označenia nezákonného zásahu ako nevyhnutnej náležitosti určitosti žaloby, je zákonom stanovená prekluzívna lehota a nové tvrdenia ako nové označené nezákonné zásahy by museli byť riešené v samostatnom konaní. Ide o základný predpoklad predvídateľnosti súdneho rozhodnutia upravený priamo v Občianskom súdnom poriadku, ktorého znalosť v prípadoch povinného zastúpenia advokátom sa v správnom súdnictve zo strany sťažovateľa predpokladá. Pokiaľ sa chcel domáhať sťažovateľ ochrany pred porušovaním svojich práv, ktoré videl v takomto konaní,

mohol to zrozumiteľne uviesť už v samotnej žalobe, preto pokiaľ sa súdne rozhodnutie malo stať pre sťažovateľa z tohto dôvodu nezrozumiteľným, spôsobil si to sťažovateľ sám. Finančné riaditeľstvo SR však s názorom sťažovateľa, že by spracúvaním osobných údajov realizovalo bez zákonného oprávnenia tajné sledovanie nesúhlasí, pretože každé spracúvanie osobných údajov realizuje v súlade s ustanoveniami článku 2 ods. 2 Ústavy SR i v prípade, ak sa dotknutej osobe takáto skutočnosť neoznamuje (napríklad, ak sa výsledok spracúvania osobných údajov stáva súčasťou podkladov pre určité riadiace rozhodnutia alebo pre zámery legislatívnych úprav, ktoré nemajú nijaký vplyv na právne postavenie osoby, ktorej osobné údaje sa spracúvajú). Súčasná právna úprava zabezpečuje dostatočnú predvídateľnosť postupov orgánov finančnej správy a poskytuje orgánom finančnej správy dostatočné zákonné oprávnenia na spracúvanie osobných údajov vylučujúce možnosť nezákonného tajného sledovania.

Finančné riaditeľstvo SR práve z dôvodu dostatočných vlastných oprávnení na spracúvanie osobných údajov nerealizuje takéto oprávnenia využívaním oprávnení iného štátneho orgánu - Kriminálneho úradu finančnej správy tak ako to v žalobnom petite z neznámych dôvodov uvádzal sťažovateľ. Naopak, Kriminálny úrad finančnej správy má zákonné oprávnenie poskytovať Finančnému riaditeľstvu SR ním spracúvané osobné údaje.»

9. Sťažovateľ sa písomne vyjadril k stanovisku najvyššieho súdu listom doručeným ústavnému súdu 27. augusta 2015. Sťažovateľ proti stanovisku namieta, že zo samotného práva štátneho orgánu spracovávať osobné údaje nemožno odvodiť právo na vedenie zoznamov, ktoré sa považujú za prostriedok tajného sledovania. Sťažovateľ tiež poukázal na rozpor tejto argumentácie najvyššieho súdu s case-law Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ku ktorej sa najvyšší súd vôbec nevyjadril, a to ani vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti, hoci „judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva je potrebné považovať za zákon v materiálnom zmysle“.

Sťažovateľ vo vyjadrení z 21. augusta 2015 oznámil ústavnému súdu, že „súhlasí s upustením od ústneho pojednávania“.

10. Ústavný súd si vyžiadal od najvyššieho súdu spis vedený k veci sp. zn. 10 Sžz/3/2014.

Ústavný súd na internetovej stránke finančného riaditeľstva vyhľadal organizačný poriadok finančného riaditeľstva 2014. Organizačný poriadok finančného riaditeľstva nie je publikovaný ani registrovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky, je to interný normatívny pokyn. V druhej časti piatej hlavy (Sekcia daňová a colná) tohto predpisu sa na s. 49 uvádza: „Oddelenie boja proti podvodom plní najmä tieto úlohy: (...) vytvára, udržiava, prevádzkuje osobitné databázy, v ktorých najmä zhromažďuje, spracováva, vyhodnocuje informácie získané od daňových orgánov a ostatných zložiek štátnej správy o skutočnostiach a osobách, ktoré porušili alebo je dôvodné podozrenie, že porušujú daňové zákony; tieto informácie uschováva, ochraňuje, využíva, vyraduje.“ [čl. 36 ods. 2 písm. n)].

11. Ústavný súd takto overil a potvrdil pravdivosť sťažovateľovho tvrdenia o aťahovaní právomoci zostaviť zoznam Bielych koní finančným riaditeľstvom v jeho organizačnom poriadku. Sťažovateľ toto založenie „právomoci“ odkázal v sťažnosti na čl. 23 ods. 2 písm. n) v organizačnom poriadku finančného riaditeľstva platného v čase vzniku sporu, o ktorom konal najvyšší súd a rozhodol sťažnosťou napadnutým rozsudkom sp. zn. 10 Sžz 3/2014. V súčasnosti platný organizačný poriadok finančného riaditeľstva ustanovenie čl. 23 ods. 2 písm. n) prečísloval na ustanovenie čl. 36 ods. 2 písm. n) vo veľmi nepatrnej štylistickej úprave, ktorá nemá vplyv na zámer sledovaný finančným riaditeľstvom založiť si právomoc vlastným konaním v organizačnom poriadku.

II.

PLATNÁ PRÁVNA ÚPRAVA

12. Ústava Slovenskej republiky

Článok 46

„(1) Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

(2) Kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.“

Článok 22

„(1) Listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

(2) Nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.“

Článok 2 ods. 2

„Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“

Článok 13

„(1) Povinnosti možno ukladať

a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd,

b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo

c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

(2) Medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.

(3) Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

(4) Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.“

Článok 152 ods. 4

„Výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.“

13. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Článok 6 ods. 1

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.“

Článok 8

„1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie.

2. Štátny orgán nemôže byť tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti, v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.“

14. Zákon č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva

§ 4

„(3) Finančné riaditeľstvo plní tieto úlohy

d) vytvára, rozvíja a prevádzkuje informačné systémy finančnej správy; zámer vykonať činnosti týkajúce sa vytvárania a rozvoja informačných systémov finančnej správy predkladá ministerstvu,

e) vytvára a vedie centrálny register hospodárskych subjektov a iných osôb, ktoré sa zaoberajú činnosťami, na ktoré sa vzťahujú colné predpisy, a zabezpečuje jeho zosúladenie s príslušnými registrami Európskej komisie, vytvára a vedie centrálny register daňových subjektov, udržiava a aktualizuje bázu dát; uvedené registre vytvára a vedie prostredníctvom informačných systémov finančnej správy;

g) poskytuje informácie podľa osobitného predpisu...“

§ 5

„(3) Kriminálny úrad finančnej správy

b) používa informačné systémy finančnej správy, v ktorých zhromažďuje, spracúva, uchováva, odovzdáva, využíva, ochraňuje a vyraduje informácie a osobné údaje o osobách, ktoré porušili daňové predpisy alebo colné predpisy alebo je dôvodné podozrenie, že porušujú daňové predpisy alebo colné predpisy, alebo ktoré v oblasti pôsobnosti finančnej správy narušili alebo je dôvodné podozrenie, že narúšajú verejný poriadok a ďalšie informácie o takýchto porušeníach daňových predpisov alebo colných predpisov alebo narušeníach verejného poriadku; takéto informácie a osobné údaje poskytne alebo sprístupní finančnému riaditeľstvu, daňovému úradu alebo colnému úradu v rozsahu potrebnom na plnenie ich úloh,

c) prevádzkuje spoločný automatizovaný informačný systém na colné účely, zodpovedá zaň, určuje údaje, ktoré sa doň vložia, prijíma opatrenia na zabezpečenie jeho bezpečnosti a bezpečnosti údajov, ktoré sa poskytujú podľa osobitného predpisu, na žiadosť

príslušného orgánu členského štátu udeľuje súhlas na poskytnutie údajov, ktoré sám do tohto systému vložil, a na účely predchádzania trestným činom, vyšetrovania a stíhania trestných činov umožňuje priamy prístup do tohto informačného systému príslušnému útvaru Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby a Vojenskému spravodajstvu,

d) poskytuje informácie v súvislosti s prevádzkovaním spoločného automatizovaného informačného systému na colné účely a zoznam závažných porušení vnútroštátnych predpisov podľa osobitného predpisu...”

III.

Namietané porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru

15. «Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojich práv na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).» (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 46/2012 z 26. februára 2013, s. 6.)

16. Ústavný súd rozhodol, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí k zárukám základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a že tomuto právu zodpovedá povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia. Požiadavka odôvodnenia súdneho rozhodnutia nie je samoučelná ani formálna. Prostredníctvom odôvodnenia sa súd podrobuje kontrole, či pri rozhodovaní vzal do úvahy všetky v konaní významné skutkové a právne prvky sporu a či ich hodnotenie súdom je v súlade s právnou úpravou, podľa ktorej súd o spore rozhodoval. Odôvodnenie rozhodnutia je zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Je predpokladom toho, aby strany mohli účinne uplatňovať právo na

opravné prostriedky. Napokon je predpokladom kontroly výkonu spravodlivosti zo strany verejnosti. Kontrola výkonu spravodlivosti verejnosťou je jedinou dostupnou formou kontroly súdnej moci tam, kde sa kvôli zachovaniu nezávislosti súdnej moci súdnictvo nepodrobuje kontrole rozhodnutí inou, od súdnictva oddelenou verejnou mocou. [Podrobnejšie Drgonec, J. Independence Under Control – The Road For the Judiciary of 21st Century. In: Segado, F. F. (ed.): The Spanish Constitution in the European Constitutional Context. Madrid: Dykinson 2003, s. 2097 - 2131.]

17. Ústavný súd vyslovil, že: „Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.“ (IV. ÚS 115/03 ZNaU 2003 – II. polrok, s. 2683) Tento názor viackrát zopakoval.

18. K nesplneniu v ústave implikovanej povinnosti súdu dôjde vtedy, keď súd svoje rozhodnutie v časti právne významných okolností vôbec neodôvodní (II. ÚS 6/03 ZNaU 2003 – I. polrok, s. 157). K nesplneniu v ústave implikovanej povinnosti súdu dôjde aj vtedy, keď odôvodnenie rozhodnutia nie je dostatočné.

19. Ústavný súd v postoji k odôvodneniu súdneho rozhodnutia ako integrálneho prvku základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevytvoril vlastnú originálnu koncepciu, ale prevzal koncepciu z case-law ESĽP. Potvrďuje to výslovný odkaz na rozsudok Garcia Ruiz proti Španielsku z 21. 1. 1999, bod 26 v rozhodnutí ústavného súdu vo veci I. ÚS 230/04, aj skôr vyslovené názory v case-law ESĽP v rade konaní (napr. H. v. Belgium. séria A, 1987, č. 127-B, s. 35, bod 53; Van de Hurk v. the Netherlands. séria A, č. 288, 1994, s. 20, bod 61, atď.). Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, vyplývajúcu z čl. 6 dohovoru možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu (Ruiz Torija v. Spain. séria A, 1994, č. 303-A, s. 12,

bod 29). Podstatnou požiadavkou na súdne rozhodnutie súladné s čl. 6 ods. 1 dohovoru je, aby súd riadne odôvodnil argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci (Case of Hiro Balani, séria A, 1994, č. 303-B; zhodne Georgiadis v. Greece, rozsudok z 29. 5. 1997. Rep. 1997-III, fasc. 38). „Účelom odôvodneného rozhodnutia je dať stranám najavo, že boli vypočuté.“ (Case of Suominen v. Finland, bod 37) „Jednou z požiadaviek čl. 6 Dohovoru na vnútroštátne súdy je, aby sa zaoberali najdôležitejšími argumentmi vznesenými účastníkmi konania a aby uviedli dôvody na prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov. Hoci rozsah, v ktorom sú súdy povinné uviesť dôvody, sa môže meniť v závislosti od okolností prípadu, opomenutie zaoberať sa podstatnými argumentmi alebo zjavne svojvoľné (arbitrárne) zaoberanie sa takými argumentmi je nezlučiteľné s ideou spravodlivého procesu.“ (Vetrenko v. Moldova - rozsudok z 18. 5. 2010 k sťažnosti č. 36552/02)

20. Právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia má aj odvrátenú stránku. Na nej sa nachádza možnosť špekulatívneho uplatnenia tohto práva na účely zmarenia právoplatného skončenia súdneho konania subjektom, ktorý v konaní neuspel a z dlhodobého hľadiska nemá nádej na úspech v konaní. Právoplatnosti rozhodnutia v takom prípade „stačí odporovať“ opakovane uplatňovanou námietkou o nedostatkoch odôvodnenia, ktoré odvolací súd vždy znovu povedú k vráteniu veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Takéto predstierané uplatňovanie práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré v skutočnosti slúži na zneužitie základného práva na odôvodnenie rozhodnutia, nie je v súlade s účelom základného práva podľa kritérií ustanovených na odlíšenie prvkov konania, ktoré majú právny význam, od prvkov konania, ktoré sú v skutočnosti právne irelevantné.

21. Európsky súd pre ľudské práva a zhodne aj ústavný súd kladie nároky na kvalitu odôvodnenia, ale v rozsahu skutkových okolností a právnych argumentov, ktoré sú podstatné pre meritum sporu. Rozsah odôvodnenia predurčuje povaha veci. V jednoduchom spore stačí jednoduché odôvodnenie. Podľa právneho názoru ústavného súdu: „Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré

stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.“ (IV. ÚS 115/03; zhodne III. ÚS 25/06)

22. Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje, že argumenty týkajúce sa práv a slobôd vyplývajúcich z dohovoru sú veľmi významné argumenty, ktoré vnútroštátne súdy nesmú opomenúť a musia sa s nimi vyrovnáť (Wagner and J.M.W.L. v. Luxembourg - rozsudok z 28. 6. 2007 k sťažnosti č. 76240/01).

23. Podľa case-law ESĽP vnútroštátny súd sa v odôvodnení rozhodnutia musí vysporiadať s argumentom, ktorý má dve kumulatívne vlastnosti. Je

a) relevantný, podstatný, významný a týkajúci sa veci (relevant, important, pertinent),
b) konkrétny (specific) (Pronina v. Ukraine - rozsudok z 18. 7. 2006 k sťažnosti č. 63566/00, bod 25), formulovaný dostatočne jasným a presným spôsobom (formulated in a sufficiently clear and precise manner) (Krasulya v. Russia - rozsudok z 22. 2. 2007 k sťažnosti č. 12365, bod 52; Hiro Balani v. Spain, séria A, 1994, č. 303-B, bod 28). Európsky súd pre ľudské práva sa nezaobrá otázkou, či argument je opodstatnený (well-founded) (vecne správny). Táto otázka patrí do pôsobnosti vnútroštátnych súdov. Za relevantný argument sa pokladá argument, ktorý, ak by bol vnútroštátnym všeobecným súdom vyhodnotený ako „opodstatnený“ (vecne správny), by mal vplyv na rozhodnutie vnútroštátneho súdu (napr. súd by zamietol žalobu). Relevantný je argument, o ktorom nemusí byť v čase jeho predloženia zrejmé, že je naozaj opodstatneným argumentom, stačí, aby mohol byť vecne správnym argumentom. Relevantný argument je taký argument, ktorý musí súvisieť s prerokúvanou vecou, musí sa týkať otázky riešenej v danom prípade.

24. Ústavný súd uviedol, že povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých rozhodnutie založil. „Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. m. m. III. ÚS 328/05, III. ÚS 116/06).“ (IV. ÚS 57/2014) Ústavný súd

vo viacerých rozhodnutiach bližšie konkretizoval, čo znamená vyrovnáť sa s argumentmi: „V prípade argumentácie navrhovateľa obsiahnutej v žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu (§ 247 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku) spochybňujúcej správnosť právnych záverov napadnutého rozhodnutia je nevyhnutné, aby s jeho myšlienkovými konštrukciami, na ktorých je táto argumentácia založená, sa všeobecný súd v odôvodnení rozhodnutia v potrebnom rozsahu zaoberal a vysporiadal sa s nimi a nadväzne na to sa s nimi buď stotožnil, alebo ich vyvrátil, resp. spochybnil. Iba takýto prístup môže zodpovedať kritériám riadneho odôvodnenia rozhodnutia ako jedného zo základných atribútov spravodlivého procesu.“ (IV. ÚS 296/09) Ústavný súd o vlastnom postupe v konaní o sťažnosti, kde posudzoval rozhodnutie najvyššieho súdu, uviedol, že „rozsudok najvyššieho súdu podrobil prísnej konfrontácii s argumentmi sťažovateľa obsiahnutými v dovolaní, majúc na pamäti, že účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach.“ (III. ÚS 311/07). „Z uvedeného preto možno vyvodiť záver, že odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú a zreteľnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).“ (II. ÚS 200/09) „Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.“ (II. ÚS 410/06)

25. Všeobecné súdy majú niekedy ťažkosti určiť, ktoré argumenty majú význam pre rozhodnutie sporu, a preto sa s nimi musia vyrovnáť. Niekedy sa súdy uspokojia so všeobecným konštatovaním, že argumenty predložené účastníkom konania nemajú význam pre rozhodnutie vo veci, a bez toho, aby toto tvrdenie podrobnejšie vysvetlili, s označeným argumentom účastníka konania sa viac nezaoberajú. Ústavný súd túto prax odmietol: «Pokiaľ najvyšší súd v odôvodnení svojho rozsudku neuviedol, z akých dôvodov považoval argumentáciu sťažovateľky „za skutkovo i právne bezvýznamnú“, postupoval nedôsledne a porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu.» (III. ÚS 153/07)

„Keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku sťažovateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší základné právo na súdnu ochranu garantované čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru.“ (III. ÚS 402/08) Ústavný súd vymedzil predmet svojho prieskumu takto: „... nebolo úlohou ústavného súdu skúmať, či na zásadné argumenty sťažovateľov bola zo strany krajského súdu poskytnutá vecne správna odpoveď, ale či nastolené otázky relevantného charakteru krajský súd zodpovedal a ak áno, či odpoveď mala dostatočne vyčerpávajúci charakter.“ (III. ÚS 44/2011)

26. „Vyrovnať sa“ s argumentom účastníka konania teda znamená uviesť dôvody na prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov. Ak súd argument odmietne, musí ho v odôvodnení rozhodnutia buď vyvrátiť, alebo spochybniť, prípadne vysvetliť, z akého dôvodu uvedený argument nie je právne relevantný v okolnostiach prípadu. Nestačí, ak súd na argument účastníka konania zareaguje, ale vyrovná sa s ním nedostatočne, „stručným konštatovaním“. Inak povedané, nestačí formálne zaobranie sa námietkou účastníka konania. Súd sa s argumentom musí vyrovnáť dostatočne. Ak argument odmietne, musí dostatočným spôsobom uviesť, z akého dôvodu (prečo) argument pokladá za nesprávny. Argumenty súdu uvedené pre odmietnutie argumentov účastníka konania musia byť

- jasné,
 - zrozumiteľné,
 - dostatočne konkrétne,
- aby naozaj vyvracali alebo spochybňovali argumenty účastníka konania.

27. Za arbitrárne zaobranie sa argumentmi možno označiť všeobecné konštatovanie súdu, že argumenty účastníka sú nesprávne alebo irelevantné, ak súd vôbec nevysvetlí alebo iba nedostatočne vysvetlí, prečo ich považuje za nesprávne alebo irelevantné. Čím dôkladnejšia a podrobnejšia je argumentácia účastníka konania, tým dôkladnejšia musí byť aj argumentácia súdu, ktorou predložené argumenty spochybňuje alebo vyvracia.

28. V okolnostiach prípadu účel, podstatu a rozsah odôvodnenia spĺňajúceho požiadavku odôvodnenia v kvalite primeranej základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj odôvodnenia súdneho rozhodnutia v kvalite primeranej právu na spravodlivý proces predurčuje splnenie práva na súkromie zaručeného dohovorom v spojení s ochranou súkromia zaručenou ústavou, obe v rozsahu ochrany, akú priznávajú osobným údajom.

IV.

Namietané porušenie práva na súkromie nelegitímnym zberom údajov o osobe

29. Sťažovateľ v okolnostiach prípadu namietol porušenie svojho práva na súkromie zaručeného čl. 8 dohovoru a zároveň aj porušenie základného práva na súkromie v rozsahu ochrany podľa čl. 22 ústavy. Ústava v čl. 22 priznáva ochranu listovému tajomstvu, tajomstvu dopravovaných správ a iných písomností a osobným údajom. Podľa čl. 22 ods. 3 ústavy chránené hodnoty možno obmedziť „v prípadoch, ktoré ustanoví zákon“. V okolnostiach prípadu sťažovateľ namietol porušenie svojej ústavou zaručenej ochrany osobných údajov.

30. Dispozícia údajmi o osobe podlieha ochrane dohovorom aj ústavou. Dohovor ju zaručuje v rámci práva na súkromný a rodinný život priznaného čl. 8. Ústava chráni „osobné údaje“ v čl. 22 ods. 1 a „údaje o svojej osobe“ v čl. 19 ods. 3. Účelom takto zaručenej ochrany je ochrana osoby pred odhalením jej totožnosti, ako aj pred zhromažďovaním údajov o známej (identifikovanej) osobe, ktoré môžu negatívne ovplyvniť právne postavenie osoby, ktorej sa údaje týkajú.

31. V case-law EŠLP sa zdôrazňuje ochrana údajov pred orgánmi verejnej moci. „Samozrejmom“ súčasťou činnosti masmédií sa stalo zhromažďovanie údajov o osobách verejného záujmu, ba aj mnohých iných informácií pre prípadné použitie. „Samozrejmom“ súčasťou podnikania je zhromažďovanie údajov o zákazníkoch a krížová výmena nadobudnutých informácií s mnohými inými podnikateľmi. Európsky súd pre ľudské práva v súvislosti s ochranou práva na súkromie vyslovil, že dohovorom sa zaručuje ochrana tohto práva nielen vo verejnej sfére, ale aj v súkromnej sfére a že poskytnutie ochrany sa zaručuje pozitívnym záväzkom štátu. Aj keď na prvý pohľad účel ochrany osobných údajov smeruje voči orgánom verejnej moci, zdanie klame. Aj zhromažďovanie a rozširovanie údajov o osobe subjektmi súkromného práva podlieha ochrane čl. 8 dohovoru a môže byť jeho porušením.

Osobné údaje

32. Podľa case-law EŠLP k čl. 8 dohovoru osobnými údajmi sú údaje o identifikovanej osobe a údaje, podľa ktorých osobu možno identifikovať (S. and Marper v. the United Kingdom [GC] - rozsudok k sťažnosti č. 30562/04 a č. 30566/04, s. 25, bod 85). „Osobné údaje“ sú pojmom, ktorý v právnom poriadku Slovenskej republiky vymedzuje zákon. „Osobnými údajmi sú údaje týkajúce sa určitej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu alebo sociálnu identitu“ (§ 3 zákona č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov v znení neskorších predpisov). Ochrana údajov o osobe sa vzťahuje na ochranu konkrétnych osôb v konkrétnych vzťahoch. Ak zo zhromaždených údajov nemožno identifikovať konkrétnu osobu, údaje nepodliehajú ústavnej ochrane.

«Pri zákonných požiadavkách vyplývajúcich z ústavou predvídaného obmedzenia základného práva na ochranu pred nezasahovaním do súkromného a rodinného života treba rozlišovať medzi osobnými údajmi, ktoré sa vyžadujú a spracúvajú v individualizovanej, neanonymnej forme, a medzi údajmi, ktoré sú určené na štatistické účely. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že nielen zhromažďovanie a uchovávanie údajov týkajúcich sa „súkromného života“ jednotlivca patrí do sféry pôsobnosti čl. 8 dohovoru, ale aj údaje verejnej povahy sa môžu týkať súkromného života, keď sa systematicky zhromažďujú a zaznamenávajú do registrov vedených štátom (napr. rozsudky vo veciach *Leander v. Švédsko* z 26. marca 1987, § 48; *Amman v. Švajčiarsko* zo 16. februára 2000, § 69 a *Rotaru v. Rumunsko* zo 4. mája 2000, § 43).» (PL. ÚS 10/08.)

Ochrana podľa čl. 19 ods. 3 a čl. 22 ústavy

33. Systém ochrany údajov o osobe podľa ústavy, založenie tejto ochrany výslovnou úpravou v dvoch ústavných normách nastoľuje otázku vzťahu čl. 19 ods. 3 k čl. 22 ods. 1 a 2. Článkom 22 sa identifikuje predmet ochrany, ktorým v okolnostiach prípadu sú osobné údaje. Článok 22 ústavy neurčuje charakter ochrany, jej obsah ani rozsah.

34. „Ústava Slovenskej republiky predstavuje právny celok, ktorý treba aplikovať vo vzájomnej súvislosti všetkých ústavných noriem. Len výnimočne a ojedinele môže nastať stav, keď sa spoločenský vzťah upravuje jedinou normou Ústavy Slovenskej republiky.“ (II. ÚS 128/95) „Každé ustanovenie ústavy treba interpretovať a uplatňovať v nadväznosti na iné normy ústavy, pokiaľ medzi nimi existuje príčinná súvislosť.“ (II. ÚS 48/97) V súlade so základným interpretačným pravidlom aplikácie ústavy v okolnostiach prípadu treba spojiť ochranu osobných údajov s ustanovením čl. 19 ods. 3 ústavy: „Každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.“ Sťažovateľ síce explicitne nenamietal aj porušenie čl. 19 ods. 3 ústavy, v texte sťažnosti však opakovane argumentoval (aj) porušením základného práva na ochranu osobných údajov. Na strane druhej explicitne napádal porušenie čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy v

spojení s čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, tento článok dohovoru je možné interpretovať aj cez prizmu „ochrany“ podľa čl. 19 ods. 3 ústavy (body 30, 39, 40, 64). „Údaje o osobe“ sa podľa case-law ESLP chránia v medziach ľudského práva na súkromie, ktoré priznáva Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 8.

35. Zosúladenie úpravy čl. 22 s čl. 19 ods. 3 ústavy s medzinárodným štandardom ochrany práva na súkromie, ale aj so zdravým rozumom predpokladá upustenie od separácie výkladu čl. 22 a čl. 19 ods. 3 a jeho nahradenie výkladom vychádzajúcim z tézy, že čl. 16 ods. 1, čl. 19, čl. 21 a čl. 22 sa chránia hodnoty súkromnej povahy v jedinom a jednotnom systéme vytvorenom podľa požiadavky kompatibility s ochranou ľudského práva na súkromie. Takýmto spôsobom interpretoval a aplikoval ústavný súd ústavné normy o základnom práve na súkromie vo svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti, keď uviedol: „Právo na súkromie sa v Ústave Slovenskej republiky priznáva vo viacerých ustanoveniach. Systematika ústavy nie je taká, aby sa nevyhnutne interpretovala tak, že každým jej ustanovením sa osobe priznáva osobitné právo alebo sloboda.“ (PL. ÚS 43/95) „Zložitosť modernej spoločnosti robí čoraz ťažším oddeľovať od seba situácie, ktoré sú vnútorne spojené. Týka sa to aj mnohých základných práv, ktoré z takýchto situácií jednotlivcovi vyplývajú, bez ohľadu na to, či patria medzi občianske a politické práva, alebo hospodárske a sociálne práva.

Ústavou vytvorená ochrana práva na súkromie sa vnútorne diferencuje, jednotlivými ustanoveniami sa zaručuje ochrana súkromia v rôznych životných situáciách. Do sféry ochrany súkromia patrí aj ochrana obydlia. Zásah do obydlia znemožňujúci ho užívať je spôsobilý zároveň zasiahnuť aj do súkromného a rodinného života jednotlivca. Podľa okolnosti konkrétnej veci sa ten istý zásah môže teda dotknúť tak práva na ochranu súkromia, ako aj práva na ochranu obydlia.“ (I. ÚS 13/00)

36. V podobných súvislostiach už ústavný súd odôvodnil svoj procesný postoj:

„Navrhovateľka v podnete, ktorý ústavný súd prijal na konanie, výslovne nenamietla aj porušenie čl. 21 ods. 3 ústavy (ochrana obydlia), jednako ale uvádzala skutkové tvrdenia, ktoré sa vo svojej podstate tohto článku týkali a ktoré navrhovateľka spojila o. i. s čl. 19 ods.

2 ústavy (ochrana súkromného a rodinného života). Ústavný súd v uznesení o prijatí podnetu na konanie vymedzil jeho predmet vecným pomenovaním bez toho, aby súčasne vo výroku uznesenia špecifikoval tie články ústavy, vo vzťahu ku ktorým predmetný podnet s ohľadom na uvádzaný skutkový základ prijal na konanie...“ (I. ÚS 13/00)

37. Právny význam pre rozlíšenie pojmov „údaje o osobe“ od „údajov o osobe“ sotva existuje. Pojem „údaje o osobe“ použitý v čl. 19 ods. 3 ústavy možno interpretovať ako synonymum k pojmu „osobné údaje“ použitému v čl. 22 ods. 1 ústavy. Ustanovením čl. 19 ods. 3 sa určuje správanie, pred akým sa zaručuje ústavná ochrana predmetu ochrany uvedenému v čl. 22 ods. 1. Článok 22 ods. 1 ústavy sa musí interpretovať a aplikovať v spojení s čl. 19 ods. 3 ústavy, a to o to viac, ak v okolnostiach posudzovanej veci je namietané aj porušenie čl. 8 dohovoru (bod 34, k tomu pozri tiež bod 64). „Obsahom základného práva na ochranu osobných údajov je ochrana jednotlivca spočívajúca v zásadnej neprípustnosti získavania, uchovávanania, používania alebo ďalšieho spracovania údajov týkajúcich sa súkromnej sféry jeho života. Takto poňatá ochrana je nevyhnutným predpokladom na možnosť jednotlivca rozhodovať o tom, ktoré informácie týkajúce sa jeho súkromia zverejní, čím je v širších súvislostiach chránená jeho možnosť slobodne a na vlastnú zodpovednosť robiť rozhodnutia týkajúce sa jeho súkromného života.“ (II. ÚS 53/2010)

38. Hrozba zneužitia osobných údajov nevzniká až pohybom údajov od subjektu práva k inému subjektu práva. Získanie údajov o osobe do dispozičnej sféry orgánu verejnej moci alebo do dispozičnej sféry tretej osoby je nebezpečné samo osebe. Ochrana, ktorá sa priznáva dohovorom aj ústavou, sa nezaručuje až získaným údajom. Ochrana sa zaručuje od samého začiatku, týka sa už zberu (zhromažďovania) údajov.

39. Ochrana osobných údajov sa neobmedzuje na zber a spracovanie údajov pomocou počítačov či prípadných iných technologických pomôcok. Údaje sa chránia pred akýmkoľvek spôsobom zhromažďovania údajov. Európsky súd pre ľudské práva konal o zbere informácií sústredených na početných nosičoch. Na fotografiách, v odtlačkoch

prstov, vo vzorkách buniek či v DNA. Zdrojom informácií priznal rozdielnú váhu pre ochranu osobných údajov. Európsky súd pre ľudské práva napríklad uviedol: „S prihliadnutím na povahu a množstvo osobných informácií obsiahnutých vo vzorkách buniek, ich zadržanie per se sa musí pokladať za zásah do práva na rešpekt k súkromnému životu dotknutých osôb.“ (S. and Marper v. the United Kingdom [GC] - rozsudok k sťažnosti č. 30562/04 a č. 30566/04, s. 23, bod 78). „Kapacita DNA profilov poskytnúť prostriedok na identifikáciu genetických zväzkov medzi jednotlivcami je sama osebe dostatočná pre záver, že ich zhromaždenie porušuje právo na súkromný život dotknutých jednotlivcov. (...) Tento záver nie je ovplyvnený faktom, že vzhľadom na to, že informácia existuje v zakódovanej forme, možno ju zužitkovať iba za pomoci počítačových technológií a schopnosť interpretovať ju má iba obmedzené množstvo osôb.“ (S. and Marper v. the United Kingdom [GC], bod 75) „Je všeobecne známe, že odtlačky prstov neobsahujú tak veľa informácií ako vzorky buniek alebo DNA.“ (S. and Marper v. the United Kingdom [GC], s. 23, bod 78) Samo uschovanie dát týkajúcich sa súkromného života jednotlivca má povahu zásahu do sféry chránenej čl. 8 dohovoru (Leander v. Sweden, séria A, č. 116, bod 48). Následné použitie uschovaných informácií má rovnakú povahu (Amann v. Switzerland [GC], sťažnosť č. 27798/95, bod 69, ECHR 2000-II).

40. Pri prieskume, či nakladanie s informáciami zhromaždenými verejnou mocou splňa podmienky ochrany práva na súkromie, ESLP prihliada na osobitné súvislosti, za akých dotknutá informácia bola zaznamenaná a uschovaná, povahu záznamu, spôsob, akým sa záznam použil (používa), a výsledky, ktoré použitím možno dosiahnuť (Friedl v. Austria, séria A, č. 305-B, body 49 – 51; Peck v. the United Kingdom, sťažnosť č. 44647/98, bod 59, ECHR 2003-I). Vo veci Friedl Európska komisia pre ľudské práva rozhodla, že zhromaždením anonymných fotografií z verejnej demonštrácie nedošlo k protiprávnemu zásahu do práva na súkromný život. K tomuto rozhodnutiu prispelo, že zadovážené fotografie neuložili do systému na spracovanie dát a že príslušné orgány neurobili nijaké opatrenia na identifikáciu vyfotografovaných osôb pomocou prostriedkov na spracovanie dát. Vo veci P. G. a J. H. proti Spojenému kráľovstvu (sťažnosť č. 44787/98, body 59 - 60,

ECHR 2001-IX) EŠLP rozhodol, že zaznamenaním dát a ich systematickým uschovaním mohlo dôjsť k narušeniu chránených hodnôt napriek dostupnosti dát vo forme verejnej domény (public domain) či akokoľvek inak.

41. Ústava nechráni iba pred neoprávneným zhromažďovaním údajov o osobe. S ústavou nezlučiteľné je aj neoprávnené zverejňovanie údajov o osobe. Protiústavné nakladanie s údajmi o osobe môže mať aj tretiu, široko vymedzenú podobu „iného zneužívania údajov“. Túto podobu neústavnosti môže nadobudnúť každé správanie, ktorým sa rozširujú údaje o osobe, dokonca aj ak údaje boli zhromaždené oprávnene, ale neoprávnene sa rozšíria. Typickým príkladom je poskytovanie údajov legitímne zhromaždených jedným orgánom verejnej moci iným orgánom verejnej moci, ak ide o orgány verejnej moci bez právomoci vedenia vlastných systémov s údajmi o osobe alebo o orgány bez oprávnenia na prístup ku konkrétnym údajom o osobe. Legitímny prístup k údajom o osobe nezíska orgán verejnej moci všeobecným právom na „prístup k informáciám“, ale získa ho až vtedy, keď mu zákon prizná právo oboznámiť sa s údajmi zhromažďovanými na účel, ktorý je legitímny z hľadiska činnosti daného orgánu verejnej moci.

Oprávnene zhromaždené údaje

42. Ústava tým, že ochranu údajov o osobe obmedzuje na ochranu pred neoprávneným nakladaním s údajmi o osobe, implicitne umožňuje oprávnené zadovážovanie údajov o osobe. Ústava nevyklučuje akýkoľvek zber údajov o osobe. Ochrana sa priznáva iba pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov. Oprávnene zhromažďované údaje musí orgán verejnej moci uschovať tak, aby boli chránené pred neoprávneným prístupom iných orgánov verejnej moci, aj pred fyzickými a právnickými osobami. Ak orgán verejnej moci zhromažďuje údaje o osobe,

ktoré nie je oprávnený zistiť, uschovať alebo inak získať do svojej dispozičnej sféry, dopustí sa správania nesúladneho s čl. 19 ods. 3 ústavy (čl. 8 ods. 2 dohovoru). Stav technológií sťažujúci prístup k údajom ani iné opatrenia prijaté na ochranu údajov uložených v informačnom systéme nemožno zamieňať s ochranou pred neoprávneným zhromažďovaním údajov o osobe. Ústavný súd k výkladu a uplatneniu čl. 19 ods. 3 ústavy uviedol:

„Zhromažďovanie údajov o fyzickej alebo právnickej osobe musí byť oprávnené. Oprávnené je zhromažďovanie takých údajov, s ktorými daná fyzická alebo právnická osoba súhlasila alebo ktoré vyplývajú zo zákona.

Ústavný súd konštatuje, že zhromažďovanie údajov o navrhovateľke tým, že policajný technik zmeral výšku navrhovateľky, zaznamenal farbu očí a vlasov, urobil záznam o chrupe navrhovateľky a výslovnosti písmena R, informoval sa na zvláštne znamenia a vyhotovil obrazové záznamy, bolo uskutočnené v rozpore so zákonom, pretože toto oprávnenie môže policajť realizovať iba voči osobám, ktoré sú taxatívne vymedzené v § 20a zákona o Policajnom zbore. Navrhovateľku nemožno zaradiť do tohto výpočtu, pretože ona bola predvedená na policajné oddelenie za účelom podania vysvetlenia, podľa § 17 ods. 1 zákona o Policajnom zbore. Zo sťažnosti taktiež vyplýva, že navrhovateľka nesúhlasila so snímaním jej identifikačných znakov.

Ústavný súd dospel k záveru, že snímanie identifikačných znakov navrhovateľky v rozpore s § 20a zákona o Policajnom zbore a bez súhlasu navrhovateľky bolo zásahom do práva na ochranu osobných údajov navrhovateľky podľa čl. 19 ods. 3 ústavy...

Vzhľadom na to, že obvodné oddelenie zhromaždilo osobné údaje o navrhovateľke v rozpore so zákonom, ústavný súd prikázal, aby obvodné oddelenie obnovilo stav pred porušením základných práv a slobôd a nezákonne zhromaždené údaje o navrhovateľke zničilo.“ (III. ÚS 204/02).

43. Klasifikačné kritériá, podľa ktorých sa oprávnené získavanie údajov o osobe dá odlíšiť od neoprávneného získavania údajov o osobe, možno určiť pomocou štandardných postupov a metód výkladu ústavy. Každé základné právo sa zaručuje v režime

- (i) formálnej ochrany, ktorou sa zabezpečuje dodržanie právnej sily prameňa práva akým možno legitímne vstúpiť do sféry daného základného práva alebo slobody,
- (ii) materiálnej ochrany a
- (iii) procesnej ochrany.

Formálna ochrana údajov o osobe

44. Ústava zaručuje ochranu osobných údajov s výnimkou ustanovenou v čl. 22 ods. 2: „v prípadoch, ktoré ustanoví zákon“. Ústavný súd o podmienke zákona uviedol: „Formálna podmienka znamená, že obmedzenie prijme národná rada v právnom predpise so silou zákona.“ (PL. ÚS 15/98). «Termínom „zákon“ sa neoznačuje jeden všeobecne záväzný právny predpis so silou zákona, ale neurčitý počet všeobecne záväzných právnych predpisov s definovaným stupňom právnej sily.» (II. ÚS 28/96; zhodne PL. ÚS 15/98)

45. Požiadavka obmedzenia ochrany osobných údajov zákonom, a nie akýmkoľvek iným právnym predpisom okrem iného znamená, že zo všetkých orgánov štátu jedine Národná rada Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) môže prijať právnu úpravu obmedzujúcu jednotlivca v ochrane jeho osobných údajov. Vláda, ministerstvo vnútra, nijaké iné ministerstvo, krajské a okresné úrady, ani orgány územnej samosprávy nesmú vydať nariadenie vlády, vyhlášku alebo všeobecne záväzné nariadenie obmedzujúce právo na ochranu osobných údajov. Iné ako zákonné obmedzenie ochrany osobných údajov neprichádza do úvahy tak na základe podzákonnej úpravy vydanéj z vlastného rozhodnutia orgánov výkonnej moci alebo územnej samosprávy, ako aj na základe zmocnenia uvedeného v zákone. Národná rada bez porušenia viacerých ustanovení ústavy nemôže zmocniť ktorýkoľvek orgán verejnej moci, aby obmedzil ústavnú ochranu údajov o osobe svojím všeobecne záväzným právnym predpisom. Rovnako nie je možné, aby sa toto právo obmedzilo zákonom schváleným v referende. Ústava vylučuje rozhodovanie o základných právach a slobodách v referende (čl. 93 ods. 3).

46. Ústavná úprava právnej sily prameňa práva ustanovujúcej ochranu osobných údajov je jednoznačná. Musí ísť výlučne o zákon. Túto požiadavku zdanlivo relativizuje ochrana osobných údajov podľa práva Rady Európy. Európsky súd pre ľudské práva uplatňuje čl. 8 dohovoru podľa tézy, že pojem „právo“ a „zákon“ sa chápe v materiálnom, a nie formálnom význame (Huvig case, séria A, č. 176-B, s. 53; Kruslin case, séria A, č. 176-A, s. 21). To znamená, že „zákonom“ sa nerozumie iba všeobecne záväzný právny predpis schválený parlamentom, ale aj ďalšie pramene práva vrátane súdnych rozhodnutí a právnej doktríny (Kopp v. Switzerland, Rep. 1998-II, fasc. 67, bod 60). Európsky súd pre ľudské práva teda akceptuje opatrenia obmedzujúce súkromie bez ohľadu na stupeň právnej sily právnej úpravy. Na druhej strane vyžaduje istú mieru kvality právnej úpravy, ktorá má byť prístupná dotknutej osobe a zlučiteľná s princípmi právneho štátu (rule of law) (Kopp v. Switzerland, bod 55). Európsky súd pre ľudské práva v každom prípade posudzuje, či namietnutý zásah do práva na súkromie vykonala verejná moc v súlade s právnou úpravou, ktorá musí byť dostupná a dostatočne predvídateľná, t. j. vyjadrená s veľkou mierou presnosti tak, aby jednotlivcovi umožnila v prípade potreby prispôbiť svoje správanie právnej úprave (Malone v. the United Kingdom, séria A, č. 82, body 66 – 68; Rotaru v. Romania [GC], sťažnosť č. 28341/95, bod 55, ECHR 2000-V; Amann proti Švajčiarsku, bod 56). Miera presnosti vyžadovanej od vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá v nijakom prípade nemôže počítat so všetkými eventualitami, závisí od obsahu skúmaného textu, od povahy spoločenského vzťahu, ktorý má upraviť, a od počtu a statusu osôb, ktorým je adresovaná (Hassan and Tchaouch v. Bulgaria, sťažnosť č. 30985/96 a č. 39023/97, bod 84, ECHR 2000-XI). Preskúmaný zásah do ľudských práv a slobôd garantovaných čl. 8 ods. 1 dohovoru musí zároveň spĺňať podmienky čl. 8 ods. 2. Okrem toho právna úprava, aby bola v súlade s dohovorom, musí podľa čl. 13 dohovoru poskytovať aj primeranú ochranu pred svojvôľou a v dôsledku toho s dostatočnou jasnosťou definovať rozsah a spôsob výkonu právomoci zverenej kompetentným orgánom (Kruslin v. France; S. a Harper proti Spojenému kráľovstvu). Úkony predstavujúce očividný zásah do práva na súkromný život sa nesmú ocitnúť mimo dosahu bezprostrednej (preventívnej alebo následnej) súdnej kontroly (Camenzind v. Switzerland, sťažnosť č. 21353/93).

47. Európsky súd pre ľudské práva pri uplatnení čl. 8 dohovoru dosiaľ nečelil otázke, či pojem „právo“ a „zákon“ možno vždy stotožniť s akýmkoľvek prameňom práva, či dokonca aj s interným normatívnym pokynom. Pri výklade čl. 8 dohovoru ESLP pojem „práva v materiálnom význame“ spojil so súdnymi rozhodnutiami. „Súdne rozhodnutia tradične zohrávajú dôležitú úlohu v kontinentálnych krajinách a do takej miery, že celé odvetvia pozitívneho práva sú v značnom rozsahu výsledkom rozhodovacej činnosti súdov“. (Kruslin case, s. 22; Huvig case, s. 54). „Ak by Európsky súd prehliadol judikatúru, podmínoval by kontinentálny právny systém takmer rovnako, ako by rozhodnutím vo veci Sunday Times 26. apríla 1979 bol otriasol koreňmi právneho systému Spojeného kráľovstva, keby Common Law nezahrnul pod pojem zákona. Vo sfére upravenej písaným právom slovo zákon zahŕňa aj uplatňovanie práva v interpretácii súdov.“ (Kruslin case, s. 22; Huvig case, s. 54). Európsky súd pre ľudské práva neprejavil názor na zavedenie obmedzujúceho opatrenia v právnom predpise výkonnej moci.

48. V slovenskej právnej vede sa o tejto otázke uvádza: «Existujúci stav možno interpretovať alternatívne. V prvej alternatíve možno tvrdiť, že súdy vo svojej rozhodovacej činnosti aplikujú aj podzákonné právne predpisy, ktoré sa tak stávajú súčasťou súdnej praxe. Ak „právo“ zahŕňa aj súdnu judikatúru (case-law), potom a fortiori musí zahŕňať aj všeobecne záväzné akty (možno dokonca aj individuálne právne akty) výkonnej moci aplikované v súdnej praxi. V druhej alternatíve možno uvažovať o odmietnutí právnych aktov výkonnej moci tam, kde právny poriadok predpisuje prameň práva, ktorým sa má vydať právna úprava. Táto otázka má veľký význam pre štáty nahrádzajúce totalitnú formu vlády demokratickou formou vlády. Týka sa budovania právneho štátu, v ktorom je implikovaná zásada delby moci. Jej rešpektovanie musí mať za následok takú tvorbu práva, pri ktorej normotvornú právomoc zákonodarnej moci nepreberá iná zložka verejnej moci. Ak vnútroštátne právo vyžaduje, aby sa obmedzenie práva na súkromie použitím informačno-technických prostriedkov uskutočnilo zákonom, v súlade s čl. 8 Dohovoru... by nemala byť právna úprava prijatá orgánom výkonnej moci. Taká by mala byť zásada tvorby práva na ochranu súkromia pred používaním sledovacích technológií mocenskými zložkami štátov transformujúcich sa z totalitných na demokratické formy vlády.» (Drgonec, J.

Ústavnoprávne aspekty použitia sledovacích technológií mocenskými zložkami štátu. In: Dančák, B, Šimíček, V. Bezpečnosť Českej republiky. Právny aspekt situácie po 11. zári 2001. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 2002, s. 110 – 111).

49. Hoci citovaný názor (bod 48) sa výslovne vyjadruje k právnej sile úpravy určujúcej podmienky ochrany súkromia pred použitím sledovacích technológií mocenskými zložkami štátu, má všeobecný dosah. Vzťahuje sa na každý spôsob a prostriedok slúžiaci na obmedzovanie ktorejkoľvek hodnoty súkromnej povahy vrátane ochrany údajov o osobe pred neoprávnenou činnosťou ktoréhokoľvek orgánu verejnej moci. V zhode s možnosťou ochrany práva na súkromie v nadštandarde priznanom medzinárodnými dohovormi o ľudských právach je taká ochrana ľudských práv a základných slobôd Slovenskou republikou, pri ktorej sa so zákonnou ochranou nestotožní obmedzovanie základných práv a slobôd všeobecne záväznými právnymi predpismi orgánov výkonnej moci ani internými normatívnymi pokynmi.

50. Ústavný súd interpretuje a aplikuje ustanovenia ústavy tak, aby boli v súlade s medzinárodnými dohovormi, ktoré spĺňajú podmienky čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, a preto je nimi Slovenská republika viazaná. Ústavný súd sa usiluje interpretovať a aplikovať ustanovenia ústavy tak, aby boli v súlade s medzinárodnými dohovormi, ktoré spĺňajú podmienky čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, a preto je nimi Slovenská republika viazaná.

51. Pakt OSN o občianskych a politických právach priznáva členským štátom OSN právo zaručiť ľudské práva a slobody s vyšším štandardom, aký sa garantuje Paktom: „Žiadne základné ľudské práva uznávané v ktoromkoľvek štáte, ktorý je účastníkom tohto paktu, na základe zákona, dohovorov, predpisov alebo zvyklostí nebudú obmedzené alebo zrušené pod zámienkou, že pakt také práva neuznáva alebo ich uznáva v menšom rozsahu.“ (čl. 5 ods. 2). Zhodne sa uvádza aj v Pakte OSN o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach: Podľa čl. 5 ods. 2: „Žiadne obmedzenie alebo odchýlka od ktoréhokoľvek zo základných ľudských práv uznávaných alebo existujúcich v ktorejkoľvek krajine na

základe zákona, dohovorov, predpisov alebo zvyklostí sa nepripustí pod zámienkou, že pakt také práva neuznáva alebo že ich uznáva v menšom rozsahu.“

52. Dohovor pre členské štáty Rady Európy ustanovuje: „Nič v tomto Dohovore sa nebude vykladať tak, akoby obmedzovalo alebo rušilo ľudské práva a základné slobody, ktoré môžu uznať zákony každej vysokej zmluvnej strany alebo každý iný dohovor, ktorého je stranou.“ (čl. 60). Medzinárodný štandard, v ktorom „právo“ obmedzujúce právo na súkromie môže mať aj formu podzákonnej právnej úpravy vytvorenej výkonnou mocou, je právom obmedzujúcim právo na súkromie vo väčšom rozsahu ako „právo“ prijímané jediným orgánom štátu – parlamentom vo forme zákona. Preto v tomto prípade vyšší štandard ochrany právu na súkromie ponúka vnútroštátny právny poriadok, v ktorom sa pojem „zákon“ interpretuje a aplikuje doslovne.

53. Technologický pokrok prináša stále novšie a nenápadnejšie prostriedky, ktorými možno získavať údaje o každej osobe pomocou sledovania v takmer dokonalom utajení, či už je pre verejný záujem ľahostajná, alebo či je osobou na čele štátu, a preto v strede verejného záujmu. Európsky súd pre ľudské práva pre všetky prostriedky tajného sledovania (telefonické odpočúvanie, priestorové odpočúvanie atď.) aplikuje rovnaké princípy bez rozlíšenia medzi jednotlivými druhmi operatívno-pátracích prostriedkov. (Khan v. the United Kingdom - rozsudok z 12. 5. 2000 k sťažnosti č. 35394/97; Copland v. the United Kingdom - rozsudok z 3. 4. 2007 k sťažnosti č. 62617/00. ECHR 2007-IV)

Právomoc zhromažďovať údaje o osobe

54. Formálnu podmienku zákona nemožno interpretovať a aplikovať formálne. Skutočnosť, že obmedzenie práva na súkromie je určené zákonom, nie je sama osebe dôkazom súladu obmedzenia s ústavou. Ústavná ochrana údajov o osobe smeruje predovšetkým proti orgánom verejnej moci, slúži na ochranu osobných údajov pred orgánmi verejnej moci. V spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy možno vyvodiť, že orgán verejnej moci môže

zhromažďovať údaje o osobe, jedine ak mu zákon prizná právomoc zhromažďovať osobné údaje. Bez výslovného priznania právomoci na dispozíciu osobnými údajmi orgán verejnej moci nesmie nijakým spôsobom ani v nijakom rozsahu nakladať s údajmi o osobe, ak dotknutá osoba neudelí výslovný súhlas s použitím svojich osobných údajov.

55. „Kriminálny úrad finančnej správy používa informačné systémy finančnej správy, v ktorých zhromažďuje, spracúva, uchováva, odovzdáva, využíva, ochraňuje a vyraduje informácie a osobné údaje o osobách, ktoré porušili daňové predpisy alebo colné predpisy alebo je dôvodné podozrenie, že porušujú daňové predpisy alebo colné predpisy, alebo ktoré v oblasti pôsobnosti finančnej správy narušili alebo je dôvodné podozrenie, že narúšajú verejný poriadok a ďalšie informácie o takýchto porušeníach daňových predpisov alebo colných predpisov alebo narušeníach verejného poriadku; takéto informácie a osobné údaje poskytne alebo sprístupní finančnému riaditeľstvu, daňovému úradu alebo colnému úradu v rozsahu potrebnom na plnenie ich úloh“ [§ 5 ods. 3 písm. b) zákona č. 333/2011 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní, poplatkov a colníctva v znení neskorších predpisov].

56. Sťažovateľ namietol porušenie svojho základného práva okrem iného z dôvodu, že údaje o jeho osobe finančné riaditeľstvo nepoužíva na základe právomoci zverenej zákonom, ale preto, lebo si samo právomoc priznalo vo svojom organizačnom poriadku. Organizačný poriadok finančného riaditeľstva 2014 nie je publikovaný ani registrovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky. Je to interný normatívny pokyn. V druhej časti piatej hlavy (Sekcia daňová a colná) tohto predpisu sa na s. 49 uvádza: „Oddelenie boja proti podvodom plní najmä tieto úlohy: (...) vytvára, udržiava, prevádzkuje osobitné databázy, v ktorých najmä zhromažďuje, spracováva, vyhodnocuje informácie získané od daňových orgánov a ostatných zložiek štátnej správy o skutočnostiach a osobách, ktoré porušili alebo je dôvodné podozrenie, že porušujú daňové zákony; tieto informácie uschováva, ochraňuje, využíva, vyraduje.“ [čl. 36 ods. 2 písm. n)]. Finančné riaditeľstvo sa takto „samo nezmocnilo“ na zhromažďovanie údajov o osobe, ako to tvrdí sťažovateľ.

Ustanovenie čl. 36 ods. 2 písm. n) nie je prameňom práva zakladajúcim právomoc finančného riaditeľstva. Tým sú ustanovenia zákonov.

57. Daňový poriadok ustanovuje: „Na účely správy daní sú správca dane, finančné riaditeľstvo a ministerstvo oprávnené spracúvať osobné údaje daňových subjektov, zástupcov daňových subjektov a iných osôb podľa osobitného predpisu, osobné údaje možno sprístupniť len obci ako správcovi dane, finančnou správou a ministerstvu a v súvislosti so správou daní a plnením úloh podľa osobitného predpisu aj inej osobe, súdu a orgánom činným v trestnom konaní. V informačných systémoch možno spracúvať meno a priezvisko fyzickej osoby, adresu jej trvalého pobytu a rodné číslo, ak jej nebolo pri registrácii pridelené identifikačné číslo.“ [§ 164 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov]. Daňový poriadok v ustanovení § 164 dvakrát odkazuje určenie ďalších osôb, ktorým možno sprístupniť osobné údaje na „osobitný predpis“. Taká úprava je ťažko prehľadná, v ustanovení § 164 nedostatočne konkrétna a presná. Okruh osobných údajov, ktorých zber umožňuje daňový poriadok, sa rozširuje ďalším zákonom. „Finančné riaditeľstvo a finančná správa sú oprávnené spracúvať osobné údaje podľa osobitného predpisu o fyzických osobách, ktoré boli dotknuté úkonmi súvisiacimi s plnením úloh finančnej správy podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu; zoznam osobných údajov je uvedený v prílohe.“ (§ 8 zákona č. 479/2009 Z. z. o orgánoch štátnej správy v oblasti daní a poplatkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

58. Ústavný súd nemôže prehliadnúť značne všeobecný charakter vymedzenia právomoci dotknutých orgánov daňovej správy pre nakladanie s osobnými údajmi. Medzi priznanou právomocou a ochranou osobných údajov per se existuje vzťah nepriamej úmery. Čím je právomoc orgánu verejnej moci disponovať údajmi o osobe všeobecnejšia, a preto dostupná na rozšírenie interpretáciou práva, tým väčšiu pozornosť treba venovať skúmaniu podmienok, obsahu a rozsahu zverenej dispozície a splneniu materiálnych podmienok ochrany údajov o osobe.

59. Ak by sa orgány verejnej moci uchýlili k odkazu na ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy ako na normu, ktorá im umožňuje konať všetko, čo dovoľuje zákon, interpretovali by čl. 2 ods. 2 vytrhnutím z ústavného kontextu. V záujme zachovania podstaty ústavnej úpravy sa ustanovenie čl. 2 ods. 2 musí interpretovať a aplikovať v spojení s čl. 152 ods. 4 ústavy. Účelom výkladu čl. 2 ods. 2 v spojení s čl. 152 ods. 4 ústavy je zachovanie spravodlivej rovnováhy medzi zásadou ustanovenou čl. 2 ods. 2 a príkazom určeným v čl. 152 ods. 4. Podľa čl. 152 ods. 4 sa všetky pramene právneho poriadku Slovenskej republiky musia interpretovať a aplikovať tak, aby boli v súlade s ústavou. Orgán verejnej moci pri aplikácii vykonávacieho zákona (ale aj všeobecného zákona) má povinnosť najskôr preskúmať, či všeobecne záväzný právny predpis, ktorý ide aplikovať, môže vysvetliť tak, aby výklad bol v súlade s ústavou. Iba v prípade kladnej odpovede môže uplatniť svoju viazanosť zákonom podľa čl. 2 ods. 2 ústavy. Orgán verejnej moci pri korektnom naložení s ustanovením čl. 2 ods. 2 ústavy nesmie porušiť ústavu z dôvodu, že zákon mu to umožňuje, či dokonca ukladá. Až vo vzájomnom prepojení oboch ústavných noriem sa môže v plnej miere dosiahnuť účel a obsah ústavnej úpravy určený týmito ustanoveniami. Pre ústavne konformnú ochranu údajov o osobe nestačí, ak sa nakladanie s nimi zverí zákon do právomoci určitého orgánu verejnej moci. „Zámerom Dohovoru je zaručiť práva, ktoré nie sú teoretické či iluzórne, ale praktické a účinné.“ (Airey v. Ireland, séria A, č. 32, bod 24; zhodne Artico v. Italy, séria A, č. 37, bod 33; Bianchi v. Switzerland, sťažnosť č. 7548/04, bod 84) „Ústava, podobne ako dohovor, nechráni práva, ktoré sú iluzórne, ale chráni práva vykonateľné, realizovateľné a efektívne.“ (PL. ÚS 19/09)

Materiálna ochrana údajov o osobe

60. Zákon určujúci obmedzenia ochrany osobných údajov musí mať kvalitu, obsah, ktorý je v súlade s požiadavkami ústavnosti. Podmienky obmedzovania základných práv a slobôd, teda podmienky, ktoré sa musia splniť, aby sa v súlade s ústavou dal vykonať zásah obmedzujúci základné právo alebo slobodu, sú upravené na dva spôsoby: ako všeobecné podmienky a osobitné podmienky.

Osobitné podmienky obmedzovania základných práv a slobôd sú zahrnuté do ustanovení zaručujúcich konkrétne základné právo alebo slobodu. Názorným príkladom základného práva, ktoré možno obmedziť jedine pri splnení osobitných podmienok, je vyvlastnenie, ktorého ústavná úprava určuje aj dôvody, aké legitimizujú obmedzujúci zásah v čl. 20 ods. 4.

Všeobecné podmienky obmedzovania základných práv a slobôd sú jednotné pre všetky základné práva, ktorých úprava nezahŕňa osobitné podmienky obmedzenia. Ústava neurčuje výslovne všeobecné podmienky obmedzovania základných práv a slobôd. Z toho možno vyvodiť, že takéto základné práva a slobody možno obmedziť z akéhokoľvek ústavne relevantného dôvodu, ak sa rešpektujú ustanovenia čl. 13 ods. 2 až 4 ústavy a výsledné obmedzenie nastolí spravodlivú rovnováhu (fair balance) medzi konfliktnými záujmami podliehajúcimi ochrane základnými právami a slobodami.

61. Režim ochrany práva na súkromie v relevantných normách ústavy nie je jednotný. Normy čl. 19 ústavy sú formulované ako absolútna ochrana, ktorá nedovoľuje obmedziť hodnoty súkromnej povahy za nijakých okolností a za nijakých podmienok. Zásahy do nedotknuteľnosti obydlia podľa čl. 21 ods. 3 ústavy sú dovolené, ak ich ustanoví zákon a splnia sa dve materiálne podmienky určené v čl. 21 ods. 3. Naproti tomu hodnoty súkromnej povahy chránené podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 22 ods. 2 ústavy možno obmedziť zákonom. „Zákon“ sa ústavou výslovne predpokladá aj pri ochrane zaručenej čl. 21 ods. 2. A tak nejasnosti interpretácie a aplikácie ústavného práva na súkromie sa začínajú otázkou o ústavnom režime, v ktorom sa právo na súkromie chráni. Z okolnosti, že osobitné podmienky obmedzovania základného práva na súkromie zväčša nie sú zahrnuté do režimu jeho ochrany (okrem čl. 21 ods. 3 ústavy), možno vyvodiť konštatovanie, že ústavné právo na súkromie sa chráni (spravidla) podľa všeobecných podmienok obmedzovania základných práv a slobôd ustanovených čl. 13 ústavy. Skúškou správnosti pre také konštatovanie sú ustanovenia čl. 16 ods. 1, čl. 21 ods. 2 a čl. 22 ods. 2 ústavy, ktoré odkazujú dostupnosť chránených hodnôt súkromnej povahy na zákon ako prostriedok obmedzovania danej hodnoty súkromnej povahy. Napriek tejto zdanlivej očívidnosti ochrany podľa všeobecných

podmienok obmedzovania základných práv a slobôd základné právo na súkromie patrí medzi tie základné práva, ktoré sa chránia podľa osobitných podmienok obmedzovania.

62. Základnému právu na súkromie sa zaručuje ochrana podľa ústavy a zároveň podľa medzinárodných dohovorov o ľudských právach. Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do ochrany priznanej čl. 8 ods. 1 dohovoru zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. Touto ochranou sa právo na súkromný a rodinný život priznáva vo väčšom rozsahu ako podľa ústavy. Ústava chráni súkromie, iba dokiaľ ho neobmedzí zákon; dohovor umožňuje obmedziť súkromie iba z niektorého výslovne určeného dôvodu legitímneho záujmu. Slovenská republika splní svoj záväzok v súlade s Viedenským dohovorom o zmluvnom práve, iba ak zaručí také základné právo na súkromie, ktoré sa nemôže obmedziť zákonom hocikedy, ale ktoré sa môže obmedziť, iba ak sa splnia podmienky ustanovené čl. 8 ods. 2 dohovoru. Preto sa základné právo na súkromie priznáva ústavou podľa podmienok určených dohovorom.

63. Článkom 8 dohovoru sa určuje formálna podmienka „súladu so zákonom“ a dve kumulatívne materiálne podmienky na obmedzenie práva na súkromný a rodinný život. Jednou materiálnou podmienkou je „nevyhnutnosť obmedzenia v demokratickej spoločnosti“. Ďalšou materiálnou podmienkou je ochrana taxatívne určených hodnôt:

1. národnej bezpečnosti,
2. verejnej bezpečnosti,
3. hospodárskeho blahobytu krajiny,
4. predchádzania nepokojom a zločinnosti,
5. ochrany zdravia,
6. ochrany morálky,
7. ochrana práv a slobôd iných.

64. Ústava zaručuje ochranu osobných údajov v komplikovanom a ťažko prehľadom režime náročnom na výklad. Formu, v akej možno toto základné právo obmedziť – zákon – určuje sama ústava. Materiálne podmienky ochrany osobných údajov a požiadavku procesnoprávnej ochrany treba vyvodiť v spojení čl. 19 ods. 3 s čl. 22, s čl. 152 ods. 4 ústavy a s čl. 154c ods. 1 ústavy. Materiálne podmienky ochrany a procesnoprávnu ochranu sa podľa týchto ustanovení zaručujú čl. 8 ods. 2 dohovoru, a preto aj case-law ESLP.

65. Právo na ochranu údajov o osobe podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru možno obmedziť, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu taxatívne určených záujmov. Z tohto usporiadania materiálnych podmienok možno vyvodiť, že materiálne podmienky ochrany údajov o osobe v rámci ochrany priznanej ústavou sú dve. Jednou z nich je podmienka nevyhnutnosti obmedzujúceho opatrenia, zásahu do práva na súkromie, ktorým sa chránia aj údaje o osobe. Ďalšou je podmienka legitímneho účelu, zásahu vykonaného z dôvodu, ktorý je v čl. 8 ods. 2 dohovoru taxatívne uvedený.

66. Účelu ochrany údajov o osobe nezodpovedá akákoľvek generálna norma umožňujúca orgánu verejnej moci, aby získaval a využíval osobné údaje. Účel sa napĺňa až vtedy, keď orgán verejnej moci dostane v zákone dostatočne presné a podrobné splnomocnenie na nakladanie s osobnými údajmi, ktoré neumožní zakladanie databáz o čomkoľvek a kedykoľvek, stačí, ak sa vie, na ktorom štátnom orgáne. V tejto súvislosti nemožno opomenúť právny názor ESLP: „Výpočet výnimiek z práva jednotlivca na rešpekt k jeho súkromnému životu tak, ako je uvedený v čl. 8 ods. 2, je taxatívny a ich vymedzenie je reštriktívne.“ (Parrillo v. Italy [GC] - rozsudok z 27. 8. 2015 k sťažnosti č. 46470/11, bod 163).

67. Sťažovateľ namietol, že v okolnostiach prípadu došlo k porušeniu jeho základného práva na ochranu osobných údajov použitím sledovacích technológií. Použitie sledovacích technológií predstavuje zásah do súkromia (nielen v rozsahu ochrany osobných údajov), aký je akceptovateľný vo verejnom záujme v rozsahu spravodlivej rovnováhy

medzi ochranou, ktorá sa každému má zabezpečiť v rámci práva na súkromie, a medzi verejným záujmom, ktorý je natoľko závažný, že opodstatňuje obmedzenie práva na súkromie. Nastolenie spravodlivej rovnováhy medzi zásahom do základného práva pomocou sledovacích technológií a medzi obmedzením použitia sledovacích technológií je nevyhnutnou zásadou, od ktorej nemožno upustiť ani pri vymedzovaní podmienok použitia sledovacích technológií z hľadiska ochrany ostatných základných práv a slobôd.

68. Európsky súd pre ľudské práva o použití informačno-technických prostriedkov dohľadu štátnymi orgánmi spôsobom znamenajúcim obmedzenie práva na súkromie uviedol, že prostriedky tajného dohľadu nad občanmi, ktoré sú typické pre policajný štát, sú tolerovateľné podľa dohovoru len potiaľ, pokiaľ sú striktne nevyhnutné pre ochranu demokratických inštitúcií. (Klass and Others v. Germany. séria A, č. 28, bod 41) Túto výnimku podľa EŠLP opodstatňujú dve okolnosti: prvou je technický pokrok zaznamenaný vo vývoji špionážnych prostriedkov a následne aj v prostriedkoch kontrašpionážneho dohľadu; druhou okolnosťou je rozmach terorizmu v Európe. V dôsledku týchto okolností sa demokratické zriadenia ocitajú v ohrození. Aby im štát mohol vzdorovať a účinne predchádzať, musí mať možnosť podrobiť tajnému dohľadu podozrivé živly pôsobiace vo sfére jeho jurisdikcie. Vzhľadom na to EŠLP uznal, že existencia právnej úpravy, ktorou sa vytvára možnosť uplatnenia tajného dohľadu nad poštovými zásielkami a telekomunikáciami za výnimočných podmienok je nevyhnutná v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti a/alebo na predchádzanie nepokojom a zločinnosti (Klass and Others v. Germany, séria A, č. 28, bod 41).

69. Technologický pokrok prináša stále novšie a nenápadnejšie prostriedky, ktorými možno získavať údaje o každej osobe pomocou sledovania v takmer dokonalom utajení, či už je pre verejný záujem ľahostajná, alebo či je osobou na čele štátu, a preto v strede verejného záujmu. Európsky súd pre ľudské práva pre všetky prostriedky tajného sledovania (telefonické odpočúvanie, priestorové odpočúvanie atď.) aplikuje rovnaké princípy bez rozlíšenia medzi jednotlivými druhmi operatívno-pátracích prostriedkov (Khan v. the United Kingdom – rozsudok z 12. 5. 2000 k sťažnosti č. 35394/97; Copland v. the United Kingdom – rozsudok z 3. 4. 2007 k sťažnosti č. 62617/00. ECHR 2007-IV).

70. Na účely ochrany práva na súkromný život pred používaním sledovacích prostriedkov (prostriedkov tajného dohľadu) ESLP zdôraznil, že právna úprava musí vymedziť jasné a podrobné pravidlá upravujúce rozsah a použitie takých opatrení, určiť minimálne požiadavky na dĺžku, spôsob uloženia získaných informácií a údajov, ich použitie, prístup tretích osôb k nim, a ustanoviť procedúry vedúce k ochrane celistvosti a dôvernosti údajov, ako aj na ich zničenie, a to spôsobom, aby jednotlivci disponovali dostatočnými zárukami proti riziku ich zneužitia a svojvoľe. Podľa ESLP: „V kontexte tajných sledovacích opatrení alebo monitorovania komunikácie orgánmi verejnej moci musí vnútroštátne právo poskytovať jednotlivcovi určitú ochranu pred svojvoľnými zásahmi do jeho práv priznaných článkom 8, a to s prihliadnutím na nedostatok verejnej kontroly a na riziko zneužitia moci. Preto vnútroštátne právo musí byť dostatočne jednoznačné vo svojich ustanoveniach, aby osobám poskytlo primeraný návod ohľadne okolností a podmienok, za ktorých sa úrady môžu uchýliť k tajným opatreniam.“ (Kopp v. Switzerland. Rep. 1998-II, fasc. 67 - rozsudok z 25. 3. 1998, bod 64). Nevyhnutnosť disponovať takými zárukami je o to väčšia, keď ide o ochranu osobných údajov podrobených automatickému spracovaniu, najmä ak sa tieto údaje využívajú na policajné ciele a v situácii, keď sa dostupné technológie stávajú čoraz komplikovanejšie. Vnútroštátne právo musí predovšetkým zaručiť, že zhromaždené údaje sú skutočne relevantné a nie sú prehnané vzhľadom na účel, pre ktorý boli zhromaždené, a že sú uschované vo forme umožňujúcej identifikáciu osôb v čase nepresahujúcom nevyhnutnú mieru na dosiahnutie účelu, na ktorý boli zhromaždené (Weber and Saravia v. Germany, sťažnosť č. 54934/00; Liberty and Others v. the United Kingdom, sťažnosť č. 58243/00, body 62 a 63).

71. Nekvalita právnej úpravy sa stala príčinou rozhodnutia o porušení dohovoru Francúzskom, lebo právna úprava tohto štátu „primerane jasne neurčila rozsah a spôsob uplatňovania takýchto oprávnení príslušnými orgánmi“ (Kruslin case, séria A, 1990, č. 176-A). Rovnaké rozhodnutie urobila aj Európska komisia pre ľudské práva pri preskúmaní súladu španielskej úpravy s čl. 8 dohovoru, keď 11. 4. 1997 vo veci Cosme Valenzuela

Contreras proti Španielsku (sťažnosť č. 27671/95) za hodnotiace kritérium označila otázku, či príslušné právne ustanovenia poskytujú dostatočnú záruku proti svojvoľným zásahom verejnej moci, a na jej základe zistila, že španielske právo nevymedzilo s náležitou jasnosťou a presnosťou rozsah a spôsob výkonu odpočúvania. Nedefinovalo napr. kategórie osôb, ktoré možno podrobiť odpočúvaniu, ani kategórie prípadov, v ktorých možno povoliť odpočúvanie, a neurčovalo ani časový limit trvania odpočúvania, povinnosť zničiť zvukové záznamy v prípade zastavenia konania alebo zbavenia obvinenia a pod.

V.

Splnenie podmienok ochrany v okolnostiach prípadu

72. Rozhodnutie o tom, ktoré otázky sporu a ktoré argumenty účastníkov konania sú podstatné a relevantné, a preto súd musí na ne dať jasnú a zreteľnú odpoveď na účely riešenia konkrétneho právneho problému, je predurčené povinnosťou súdu odborne – objektívne a nestranne – určiť otázky, ktoré sú pre rozhodnutie sporu relevantné, a preto súd v odôvodnení musí dať presvedčivú odpoveď na každú z nich. Súd je pri vymedzovaní relevantných otázok viazaný zásadou *iura novit curia*, svojimi skúsenosťami a znalosťami platnej právnej úpravy, ktorú musí uplatniť v celom jej rozsahu.

73. Sťažovateľ v konaní pred najvyšším súdom tvrdenie o porušení svojich práv argumentoval aj pomocou viacerých rozhodnutí ESĽP o ochrane práva na súkromný a rodinný život v rozsahu, v akom sa prostredníctvom tohto ľudského práva chráni údaje o osobe. Normatívny obsah dohovoru je formulovaný prostredníctvom *case-law* ESĽP. Sťažovateľom uplatnené rozhodnutia boli v príčinnej súvislosti s predmetom žaloby, ktorú sťažovateľ podal v konaní sp. zn. 10 Sžz 3/2014. Právnu argumentáciu založenú na právnych názoroch ESĽP bol najvyšší súd povinný pokladať za takú časť sporu, ktorá obsahovala podstatné a relevantné argumenty účastníka konania, a preto bolo jeho povinnosťou dať na ne jasné a zreteľné odpovede z hľadiska skutkového stavu a jeho právnej

kvalifikácie. Najvyšší súd tak nekonal. V odôvodnení jeho rozsudku chýba vysvetlenie, ako a či vôbec, sa v okolnostiach prípadu splnili podmienky ochrany osobných údajov podľa case-law ESLP. Toto porušenie práva sťažovateľa na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako prvku ochrany zaručenej v základnom práve na súdnu ochranu nie je v okolnostiach prípadu jediným porušením čl. 46 ods. 1 ústavy.

74. V konaní pred najvyšším súdom odporca v 1. rade (finančné riaditeľstvo) vo vyjadrení k sťažovateľovej žalobe okrem iného uviedol, že nie je spôsobilý vyjadriť sa k tvrdeniu navrhovateľa, či sporný zoznam osobných údajov vedie, ďalej či je „*tento zoznam bielych koní autorsky pripísateľný odporcovi*“. Ak vedúci orgánu verejnej moci zodpovedný za chod tohto orgánu vrátane zabezpečenia jeho činnosti výlučne v medziach zverenej právomoci nie je spôsobilý zistiť, či „jeho úrad“ vedie nejaký zoznam osobných údajov ani či taký zoznam vytvorili jeho pracovníci, alebo či používajú zoznam osobných údajov vytvorených iným subjektom práva následne prevzatý od tohto orgánu, očividne nejde o zabezpečenie ochrany osobných údajov na danom štátnom orgáne v kvalite, aká sa základnému právu na ochranu osobných údajov priznáva ústavou. Kriminálny úrad finančnej správy v konaní pred najvyšším súdom v písomnom vyjadrení z 30. januára 2014 (č-9007014/1/57741/2014) okrem iného uviedol:

«Kriminálny úrad nikdy nezostavoval, nezostavuje a nemá v úmysle zostavovať zoznam s názvom „biele kone“. Kriminálny úrad, ako štátny orgán so zákonnou pôsobnosťou na odhaľovanie daňovej a colnej trestnej činnosti, má prístup do viacerých databáz, ktoré využíva na uvedený účel. Automatizovaný informačný systém finančnej správy obsahuje subsystém s názvom „biele kone“ spracovaný finančným riaditeľstvom.»

75. Pri zachovaní príčinnej súvislosti oboch vyjadrení (bod 74) je zrejmé, že finančné riaditeľstvo zhromaždilo údaje o osobách v subsystéme nazvanom „biele kone“, no deje sa tak bez vedomia prezidenta finančného riaditeľstva, ktorý nemá ani možnosť zistiť, že taký zoznam existuje (body 74, 8). Tým je vylúčený aj jeho vplyv na ďalšie nakladanie so sústredenými údajmi o osobách, a preto aj zabezpečenie a kontrola ústavne konformného naloženia so všetkými v subsystéme zhromaždenými údajmi.

76. Najvyšší súd sa v odôvodnení rozsudku sp. zn. 10 Sžz 3/2014 podrobne zaoberal procesnými otázkami konania, no v merite veci sa vyjadril iba k námietke sťažovateľa, podľa ktorej k porušeniu jeho osobnostných údajov dochádza už ich samým vedením.

Najvyšší súd o tom uviedol:

„Najvyšší súd nemohol dať za pravdu navrhovateľovi v tom, že len vedením údajov o jeho osobe (či o podnikateľskom subjekte, v ktorom navrhovateľ figuruje) zo strany orgánov verejnej správy na úseku správy daní a finančnej kontroly, by dochádzalo k zásahu do práva navrhovateľa na ochranu osobnosti, najmä práva na ochranu cti, dôstojnosti a práva na dobrú povesť.“ (rozsudok sp. zn. 10 Sžz 3/2014, s. 12).

Najvyšší súd túto okolnosť vyhodnotil právne nesprávne. Aj vedenie údajov o osobe orgánom štátu môže byť v nesúlade s čl. 19 ods. 3 v spojení s čl. 22 ods. 1 ústavy, resp. s čl. 8 ods. 2 dohovoru. V nesúlade s ústavou nie je až nakladanie s údajmi, ich postúpenie ďalšiemu orgánu verejnej moci, fyzickej osobe alebo právnickej osobe. Každú pochybnosť v tomto smere rozptyľuje case-law ESLP (Amann v. Switzerland [GC], sťažnosť č. 27798/95, bod 69, ECHR 2000-II).

77. Najvyšší súd v odôvodnení rozsudku sp. zn. 10 Sžz 3/2014 ďalej uviedol:

„Treba tiež zdôrazniť, že zákonný podklad na spracúvanie osobných údajov daňových subjektov a ďalších osôb v informačných systémoch finančnej správy pre orgány verejnej správy je daný, čo vyplýva z ustanovenia § 4 ods. 3 písm. a/ zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v zmysle ktorého je spracúvaním osobných údajov vykonávanie operácií alebo súboru operácií s osobnými údajmi, najmä ich získavanie, zhromažďovanie, šírenie, zaznamenávanie, usporadúvanie, prepracúvanie alebo zmena, vyhľadávanie, prehliadanie, preskupovanie, kombinovanie, premiestňovanie, využívanie, uchovávanie, blokovanie, likvidácia, ich cezhraničný prenos, poskytovanie, sprístupňovanie alebo zverejňovanie), ako aj z ustanovenia § 164 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sú správca dane, finančné riaditeľstvo a ministerstvo oprávnené spracúvať osobné údaje daňových subjektov, zástupcov daňových subjektov a iných osôb podľa

osobitného predpisu, pričom daňový poriadok odkazuje na zákon o ochrane osobných údajov. Zároveň uvedené ustanovenie zákona oprávňuje v informačných systémoch spracúvať meno a priezvisko fyzickej osoby, adresu jej trvalého pobytu a rodné číslo, ak jej nebolo pri registrácii pridelené identifikačné číslo.“ (rozsudok sp. zn. 10 Sžz 3/2014, s. 12 - 13).

Ústavná ochrana údajov o osobe ani ochrana, aká sa údajom o osobe priznáva podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru a podľa case-law ESLP, sa nespája iba so silou právnej úpravy umožňujúcej zhromažďovať údaje o osobe. Nestačí teda sama okolnosť, že orgány správy daní majú zákonom priznanú právomoc nakladať s údajmi o daňových subjektoch, zástupcoch daňových subjektov a ďalších osobách. Zákon priznaním právomoci daňovým orgánom zabezpečuje verejný záujem na riadnom výbere daní a riadnej kontrole výberu daní. V súlade s ústavou a čl. 8 dohovoru je ochrana osobných údajov zabezpečená riadne až vtedy, keď orgány verejnej moci nakladajú s osobnými údajmi tak, aby verejný záujem na dispozícii údajmi o osobe bol v súlade s ochranou, aká sa priznáva fyzickým osobám a právnickým osobám pred neoprávnenou dispozíciou osobnými údajmi na strane orgánov verejnej moci. Najvyšší súd zanedbal túto stránku sporu vyvolaného sťažovateľom, a teda neposkytol náležitú právnu ochranu jeho námietke o neoprávnenom nakladaní s jeho osobnými údajmi.

78. Sťažovateľ namietol porušenie svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným nakladaním s údajmi o svojej osobe pomocou sledovacích technológií.

„Sledovanie osôb a vecí je prostriedok operatívno-pátracej činnosti na získavanie poznatkov o pohybe a činnosti osôb alebo o pohybe vecí, ktoré sú dôležité pre trestné konanie a sú vykonávané utajovaným spôsobom technickými alebo inými prostriedkami (§ 113).“ (Ivor, J. a kol. Trestné právo procesné. Bratislava: Iura edition 2006, s. 395). Sledovanie sa uskutočňuje spravidla na príkaz orgánu štátu vydaný na základe písomnej žiadosti policajta alebo príslušného orgánu Policajného zboru a v konaní pred súdom na písomnú žiadosť prokurátora. Výkon sledovania je predmetom úpravy zákonom, záznam vyhotovený pri sledovaní sa musí zničiť, záznam sa pred zničením nesmie skopírovať, ani prepísať do písomnej alebo akejkoľvek inej podoby (§ 7 ods. 5 zákona č. 166/2003 Z. z.).

79. Použitie sledovacích technológií sa v právnom poriadku Slovenskej republiky vymedzuje vo všeobecne záväzných právnych predpisoch upravujúcich právne postavenie mocenských zložiek štátu. Ústavný súd v okolnostiach prípadu pokladá za právne presnejšie uvažovať o použití prostriedkov, metód a postupov tajného dohľadu. Tento rozdiel nezbavuje sťažovateľa osobitnej ochrany podľa dohovoru, a preto ani podľa ústavy, lebo ESLP priznal oprávneným osobám ochranu pred používaním prostriedkov tajného dohľadu.

80. Ústavný súd hodnotí zákonné vymedzenie právomoci finančného riaditeľstva ako dostatočne široké a nejednoznačné na to, aby sa do nej extenzívnym výkladom zákona dalo vtesnať použitie prostriedkov a postupov tajného dohľadu. Spôsob zhromažďovania údajov o osobách „Bielych koní“ a právne nejednoznačné využívanie takto zhromaždených údajov možno hodnotiť ako zásah do základného práva na ochranu osobných údajov použitím prostriedkov tajného dohľadu. Preto bolo povinnosťou najvyššieho súdu preskúmať, ako boli v okolnostiach prípadu splnené podmienky ochrany osobných údajov ustanovené pred použitím prostriedkov a postupov tajného dohľadu.

81. V spore, ktorý rozhodoval najvyšší súd v konaní sp. zn. 10 Sžz 3/2014, podstatné a relevantné pre uplatnenie účinnej a efektívnej ochrany základného práva na súdnu ochranu v spojení so základným právom na ochranu súkromia v rozsahu ochrany osobných údajov boli otázky, či

- je legitímne viesť zoznam Bielych koní (teda či je legitímne zhromažďovať a usporiadať údaje o osobách na účel, pre ktorý sa vedie zoznam Bielych koní),

- konajúce orgány štátu majú právomoc viesť predmetný zoznam,

- právna úprava, podľa ktorej sa zoznam Bielych koní vedie, má kvalitu predpísanú dohovorom a ústavou, teda či orgány štátu

- (i) aplikovali právnu úpravu, ktorej kvalita zaručovala obmedzenie ústavnej ochrany osobných údajov iba z legitímnych dôvodov,

- (ii) aplikovali právnu úpravu, ktorá zaručuje obmedzenie ústavnej ochrany osobných údajov iba po určený čas,

(iii) aplikovali právnu úpravu, ktorá umožňuje súdny prieskum obmedzenia ústavnej ochrany osobných údajov,

- zoznam Bielych koní sa vedie v súlade s platnou právnou úpravou,
- zaradenie konkrétnej osoby (žalobcu) do tohto zoznamu je legitímne.

82. Sťažovateľ podal žalobu, ktorou namietol porušenie ochrany údajov o svojej osobe (o svojej podnikateľskej činnosti) z dôvodu porušenia viacerých prvkov implikovaných v práve na ochranu osobných údajov a požiadal najvyšší súd, aby mu zabezpečil ich ochranu vydaním zákazu obom odporcom viesť ho v zozname bielych koní alebo v inom obdobnom zozname, a zároveň požiadal súd, aby uložil odporcom odstránenie záznamu o sťažovateľovi v zozname bielych koní. Sťažovateľove požiadavky boli v príčinnej súvislosti s právom, o ktorého ochranu sa uchádzal.

83. Povinnosťou najvyššieho súdu nebolo žalobe vyhovieť, no bolo jeho povinnosťou preskúmať ju v celom rozsahu dôvodne uplatnenej právnej argumentácie, o tejto argumentácii rozhodnúť a v odôvodnení rozhodnutia riadne vysvetliť, či orgány správy daní rešpektovali ochranu osobných údajov, ktorú sťažovateľovi zaručuje ústava a dohovor. V okolnostiach prípadu sa najvyšší súd nevyrovnal so splnením prevažnej väčšiny z podmienok významných pre dodržanie základného práva sťažovateľa na ochranu jeho osobných údajov. Ba čo viac, neexistuje ani indícia, že sa najvyšší súd zaoberal splnením týchto podmienok aspoň sám pre seba. Taký postup súdu je nezlučiteľný s účelom základného práva na súdnu ochranu, je jeho popretím. Ústavný súd preto rozhodol o porušení sťažovateľom označených práv v podstatnej časti sťažnosti.

84. Sťažovateľ namietol aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu nesplnením požiadavky riadneho odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu. Z tohto dôvodu označil za ústave odporujúce nielen rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžz 3/2014 z 18. marca 2015, ale aj postup najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 10 Sžz 3/2014 predchádzajúci tomuto rozhodnutiu. Ústavný súd konštatuje neexistenciu príčinnej súvislosti medzi námietkou o porušení práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia

a postupom súdu predchádzajúcim vyhotoveniu jeho rozhodnutia, preto v tomto rozsahu sťažnosti nevyhovel.

85. Sťažovateľ namietol aj porušenie svojho práva na česť a dôstojnosť pomenovaním, označením zoznamu, v ktorom sa ocitol v dôsledku ústave odporujúceho zberu údajov orgánmi výkonnej moci Slovenskej republiky, slovami „Biele kone“. Klasifikačným kritériom na zaradenie osôb do uvedeného zoznamu je zákon porušujúca a zákon obchádzajúca činnosť. Sťažovateľ nemôže dôvodne očakávať a legitímne vyžadovať od orgánov verejnej moci, aby túto činnosť označovali slovami, ktoré nie sú pejoratívne. Pojem „biele kone“ je z hľadiska vývoja slovenského jazyka spontánne vytvorený a dostatočne známy. Ústavný súd s prihliadnutím na všetky relevantné okolnosti nevyhovel sťažnosti ani v rozsahu, v akom sťažovateľ namietol ujmu na svojom základnom práve na česť a dôstojnosť spôsobenú použitím označenia „Biele kone“ pre identifikáciu zoznamu relevantného na vznik sporu v okolnostiach prípadu.

VI.

Rozhodnutie o trovách konania

86. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde: „Ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.“

Sťažovateľ požiadal ústavný súd o priznanie úhrady trov konania z dôvodu svojho právneho zastúpenia advokátom, ktoré je predpísané zákonom. Advokát vykonal dva úkony právnej služby roku 2015. Za jeden úkon vykonaný v roku 2015 prislúcha odmena v sume 139,83 €, t. j. za dva úkony ide o sumu 279,66 €. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2 x 8,39 €) tvorí náhrada trov právnej služby advokátom sumu 296,44 € vypočítanú podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Sťažovateľ uplatnil

požiadavku zvýšenia trov právnej služby o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %, no nepredložil dôkaz o tom, že je platcom dane z pridanej hodnoty. Ústavný súd preto tejto požiadavke nevyhovel.

87. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušila, aj primerané finančné zadosťučinenie (čl. 127 ods. 3 ústavy). Sťažovateľ musí uplatniť požiadavku na primerané finančné zadosťučinenie. Požiadavku musí nielen vzniesť, ale aj riadne odôvodniť (§ 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde). V okolnostiach prípadu sťažovateľ neuplatnil právo na primerané finančné zadosťučinenie za porušenie základného práva na súdnu ochranu ani za porušenie základného práva na súkromie či na ochranu osobných údajov. Ústavný súd sa preto priznaním primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. októbra 2015